

DENNÍ MODLITBA CÍRKVE

LEKCIONÁŘ

pro modlitbu se čtením

Doba postní

Dodatek

Alternativní druhá čtení

Edice Liturgické texty LT 2023/01

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE

DEKRET

č. j. 106/ 2023

„Modlitba se čtením směřuje k tomu, aby bylo Božímu lidu, zvláště však těm, kteří jsou zvláštním způsobem zasvěceni Pánu, předkládáno hojnější rozjímání Písma svatého a nejlepší stránky z duchovních spisovatelů. Kromě čtení, která jsou pro každý den stanovena v knize Denní modlitba církve, existuje nezávazný lekcionář, v němž se nabízí větší výběr čtení, aby se těm, kteří se modlí posvátné officium, objevil v tím větší šíři poklad tradice církve. Každý má možnost vzít si druhé čtení buď z knihy Denní modlitba církve, nebo z nezávazného lekcionáře.“ (*Všeobecné pokyny k denní modlitbě církve*, č. 55 a 161)

Liturgická komise České biskupské konference připravila nezávazný lekcionář druhých čtení pro modlitbu se čtením v podobě tohoto Dodatku pro dobu postní. Je sestaven tak, aby obsah čtení odpovídal perikopám evangelia ve mši daného dne. Texty byly z části převzaty ze samizdatového překladu francouzského vydání *Lectures pour chaque jour de l'année – Prière du temps présent* (Cerf – Desclée de Brouwer 1790, církevní schválení René Boudon, 1970), byly přehlednuty, případně upraveny dle novějšího českého překladu. Některé méně vyhovující texty byly nahrazeny jinými starověkými, středověkými či současnými autory.

Udělují této e-knize schválení České biskupské konference *ad experimentum donec aliter provideatur*.

V Praze dne 15. února 2023.

+ Jan Graubner,

předseda České biskupské konference

POPELEČNÍ STŘEDA

Z kázání svatého Caesaria Arleského, biskupa

(Sermo 37,1–38,5 /182,3/)

Tvůj otec vidí i to, co je skryté

Neříká se nám: Jděte na východ hledat křesťanskou lásku, plavte se na západ najít lásku k Bohu. Nikoliv; ale dovnitř, do srdce – ze kterého musíme neustále vyhánět zlost – tam je nám neustále přikázáno se vracet; jak praví prorok: *Hříšníci, vraťte se ke svému srdci!* Jak jsem řekl: To, co od nás Pán požaduje, to se nenajde v dalekých krajích; on nás posílá do našeho nitra, do nitra našeho srdce. Do nás totiž vložil to, co od nás žádá.

Bůh ti říká: Ne já z tebe čerpám svůj vzrůst, ale ty ze mne. Já chci takovou oběť, která by prospěla člověku; a dojde-li ke mně, pak je to proto, že je užitečná tobě. Můžeš mi namítnout: Nemám, co bych dal chudšasovi, nemohu se často postit a odříkat si maso či víno. Ale můžeš mi namítnat, že nedokážeš mít křesťanskou lásku? Tu, kterou má člověk tím víc, čím víc jí rozdá?

Levnější než sklenice studené vody je jediné dobrá vůle... Ale snad nemám pravdu, když říkám, že dobrá vůle je to nejlevnější. Ano, vždyť ona je dražší než cokoli jiného a ten, kdo má dobrou vůli, má všechno. Dobrá vůle se totiž jmenuje křesťanská láska.

Všimněte si, bratři, že almužna křesťanské lásky si může stačit sama a nemusí být doprovázena žádnými hmotnými dary; kdežto hmotný dar, který nepochází z laskavého srdce, je bezcenný. A tak vidíte sami, přemilí bratři, že k odpuštění všech našich hříchů, pokud nemáme pozemské statky, je křesťanská láska a láska k nepřítelům víc než dostačující; po této stránce nebudeme mít v den soudu žádnou výmluvu, nikdo nebude moci říci, že neměl, čím by své hříchy vykoupil.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mk 12,33; 1 Petr 4,8; Lk 6,27

Milovat bližního jako sám sebe je víc než všechny oběti a dary. * Láska přikrývá všechny hříchy.

V. Milujte své nepřátele, prokazujte dobro těm, kdo vás nenávidí. * Láska přikrývá všechny hříchy.

ČTVRTEK

Z dopisu svatého Františka Xaverského spolubratřím

(List 54 Tovaryšstvu v Římě, *The Life and Letters of St Francis Xavier*, London 1872, 376–377)

Kdo chce jít za mnou, ať zapře sám sebe

Na druhé straně Moluk je kraj zvaný Moro, šedesát mil odtud. Na tomto ostrově Moro se před mnoha lety mnoho lidí obrátilo ke křesťanství. Ale kněží, kteří je pokřtili, zemřeli a oni zůstali opuštění a v nevědomosti. Tento kraj Moro je velmi nebezpečný, neboť jeho obyvatelé často přimíchávají do jídel nebo pití jed. Proto tam nikdo nechce jet a starat se o křesťany. Avšak ti potřebují duchovní poučení a někoho, kdo by je křtil, aby zachránil jejich duše, a proto já mám povinnost ztratit svůj časný život, abych pomohl duchovnímu životu bližního. Proto se odhodlávám odebrat se na Moro, abych pomáhal křesťanům v duchovních věcech. Jsem vydán každému nebezpečství smrti, a tak vkládám svou naději a důvěru v našeho Pána Boha s touhou připodobnit se, pokud to dovolí mé nepatrné a slabé síly, slovu Krista, našeho Pána a Spasitele: *Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdidit animam suam propter me inveniet eam. Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho (Mt 16,25).*

Je samozřejmě snadné porozumět latině a smyslu tohoto výroku našeho Pána; avšak jakmile jej máme užít a odhodlat se svůj život pro Boha ztratit, abychom jej v něm znovu našli, jakmile se vydáváme do nebezpečí, ve kterých tušíme, že přijdeme o život, zčerná všechno natolik, že i ta jasná latina se zatemní. Zdá se mi, že v takovém případě to dokáže pochopit jen ten (i kdyby byl sebeznalejší), komu to milostivě za zvláštních okolností vysvětlí Pán Bůh ve svém nekonečném milosrdenství. V takovém případě poznáváme, jak je naše tělo slabé a bezmocné.

Mnoho mých přátel a věřících mne vyzývalo, abych do tak nebezpečné země nejezdil. Když viděli, že mne od toho nemohou odvrátit, nabízeli mi spoustu všelijakých protijedů. Já jsem jim vřele poděkoval za jejich lásku a starostlivost, ale nechtěl jsem se zatěžovat obavami, které mi byly cizí; hlavně jsem vložil veškerou svou naději v Boha a z ní jsem nechtěl nic ztratit, a proto jsem si všechny ty protijedy, které mi nabízeli s takovou láskou a s tolika slzami, nevzal. Poprosil jsem je, aby na mne stále vzpomínali ve svých modlitbách. To je nejjistější lék, kterého je možno jako protijedu použít.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mk 8,34-36.

Kdo chce jít za mnou, ať zapře sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě. * Kdo ztratí svůj život pro mě a pro evangelium, zachráni si ho.

V. Jakou dá člověk náhradu za svou duši? * Kdo ztratí svůj život pro mě a pro evangelium, zachráni si ho.

PÁTEK

Z meditací bratra Rogera z Taizé

(Ta fête soit sans fin, Paris 1971)

Mohou hosté na svatbě truchlit, dokud je ženich s nimi?

Vstupujeme do postní doby. Je to doba ke zkoumání nitra člověka. Je to čtyřicetidenní slavení, v němž znovu objevujeme radost z odpuštění.

Slavení, to je jako nějaké malé políčko, které v sobě obděláváme, kousek sebe sama, kousek hřiště, na kterém se uplatňuje svoboda a nenucenost.

Je pravda, že toto políčko má svou mez – nemohu znásilnit svědomí druhého a zabrat si je pro sebe. Slavení zpívá v člověku z toho zákoutí nenucenosti tak dlouho, dokud člověk neznásilní svobodu druhého a dokud souhlasí s tím, že bude tvořit.

V každém člověku je část samoty, kterou nemůže vyplnit žádný lidský důvěrný vztah: tam se s námi setkává Bůh. A tam také, v této hlubině, sídlí důvěrná oslava vzkříšeného Krista.

Od nynějška objevujeme v lůně své osoby vzkříšeného Krista. On je naší oslavou.

Je něco nesnesitelného v tom, znát přítomná dramata, války a pokořování národnostních menšin. Člověka se s postupujícím věkem snad ještě víc dotýkají takové události, když ho dlouhý křesťanský život učinil citlivým. Nesnesitelná je úzkost člověka – toho člověka, který je pro nás posvátný. Jak možno zůstat se svěšenými rukama nad člověkem, který je obětí člověka?

Avšak že bychom ve své žízni po účasti na větší spravedlnosti šli tak daleko, že bychom odmítali tu důvěrnou oslavu, která se každému křesťanovi nabízí? To by nám pak už nezbyvalo nic jiného než klesnout pod břemenem zoufalství a nabídnout svůj smutek celému lidstvu.

Že by prožívání tohoto slavení znemožňovalo být se, bojovat za spravedlnost? Právě naopak! Vždyť toto slavení vůbec není nějakou pomíjivou dobrou náladou. Působí je Kristus v mužích a ženách plně si uvědomujících, jaké je postavení světa, a schopných přijmout i ty nejvážnější události. Avšak tito muži a tyto ženy vědí, že i oni sami v sobě mají potřebu moci a nadvlády, která je u kolébky válek a nespravedlností. Vědí, že boj začíná především v nich samých, aby se proti své vůli neocitli mezi utlačovateli.

A tu se i ten boj stává oslavou: slavením zápasu za to, aby Kristus byl naší první láskou; slavením boje za utlačovaného člověka.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Iz 58,8-9

Lámej svůj chléb hladovému, popřej pohostinství bloudícím ubožákům. * Před tebou půjde tvá spravedlnost a za tebou Boží sláva.

V. Když vidíš nahého, oblékni ho, neodmítej pomoc svému bližnímu. * Před tebou půjde tvá spravedlnost a za tebou Boží sláva.

SOBOTA

Z meditací Yvese Congara, kněze

(La vie spirituelle č. 559, 1969)

Nepřišel jsem povolat k obrácení spravedlivé, ale hříšníky

Celý křesťanský život je založený na této možnosti, ba lépe – na této skutečnosti povolání. Je tu nejen to první a základní volání víry; jsou tady další, každodenní volání k službě, k modlitbě, k oběti – prostě ke všemu tomu obyčejnému, jež však je docela jiné než zvykovost, ba je to přímo opak zvykovosti, protože je to stále nové a nečekané toužení naší svobody po odpovědi. Světec je někdo, kdo je připravený: čeká na příkazy. Bohu se nemá skákat do řeči.

Tato možnost – slyšet volání a odpovědět na ně – se v nejvyšším stupni aktualizuje konverzí. Člověk je schopen stát se jiným, než je, dát svému životu jiné zaměření, jiný smysl.

K tomu ho vyzývá první výrok evangelia, ve kterém naše vyprávění shrnuje kázání Jana Křtitele i Kristovo: *Obrat'te se a věřte evangeliu!* Proto zřejmě přiznává Ježíš hříšníkovi jakýsi primát: obrací se vždycky k prázdnotě a k nedostatku; jen chudého chce obohatit. Ale v podstatě je to také jediný, kdo může být obohacen, neboť *lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní*. Luther, když uvedl tento úryvek, připomněl také úryvek z Lukáše a v letech 1515–1516 napsal: *Jedině zatoulaná ovce se hledá, jediné zajatec je osvobozen, jediné chudák je obohacen, jediné neduživý je posilován, jediné pokorný je vynášen, jen to, co je prázdné, je vyplňováno a budováno je to, co nebylo.*

Právě pocit tohoto, v jistém smyslu výsadního postavení hříšníka, vedl svatého Ambrože k tomu, že chápe výsadně také volání, které se k němu obrací: *Pán zavolal člověka a řekl mu: „Kde jsi?“ Spravedlivý, který Pána vidí a který žije v jeho společnosti, nemusí se před ním schovávat ani od něho být volán, protože je s ním stále. Ale hříšníka, který se jeho hlasu vyhýbá a ukrývá se v houští ráje, toho volá Bůh: „Adame, kde jsi?“ Neboť ten se skrývá; stydí se. Ale už to, že Bůh ho volá, je známkou, že se bude moci ze svého hříchu uzdravit, neboť Bůh volá ty, se kterými má slitování.*

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Gn 3,9; Mk 2,17; Zj 3,20

Hospodin Bůh zavolal na člověka a řekl mu: Kde jsi? * Nepřišel jsem povolat spravedlivé, ale hříšníky.

V. Hle, stojím u dveří a klepu. Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře, k tomu vejdu a budu jíst u něho a on u mě. * Nepřišel jsem povolat spravedlivé, ale hříšníky.

1. TÝDEN POSTNÍ

NEDELE

Z meditací Jacquese Guilleta, kněze

(Ježíš na poušti, *Jesus Caritas*, č. 158, 1970)

Duch vyvádí Ježíše na poušť

Když člověk činí zkušenost s Bohem, činí ji často za zvláštních okolností, za určitého otřesu, nebo ve více či méně pocíťované vzdálenosti od svého obvyklého světa. Bůh je ve světě přítomen, a jestliže my ho ve svém životě nenacházíme, je to proto, že naše hledání Boha je pomyslné. Bůh však je něco jiného než svět; a k tomu, abychom ho našli, nestačí jen žít. Bůh je nejenom pravda, ke které směřujeme, a naděje, pro kterou žijeme. Bůh k nám přichází. Mluví k nám, volá nás ten, který je Jiný – jehož slovo nás vždycky překvapuje, i když naše srdce vždycky poznává jeho hlas. Obrazem této vzdálenosti mezi Bohem a námi, tohoto propastného rozdílu mezi našimi a jeho představami je poušť, o které mluví evangelium. Kristus se nevzdaluje od lidí tak, že by je shromažďoval na poušť; on je uvádí do Božích prostor.

Duch vyvedl Ježíše na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní (Mk 1,12–13). První, co učiní Duch hned poté, co se zjevil při křtu, je, že vyvádí Ježíše na poušť. Výraz je u Marka ostřejší, než se zdá podle překladu; správněji by to znělo: *Duch ho vyhnal na poušť*. A tato prudkost plně odpovídá starozákonnímu Božímu Duchu: on se vrhá na svou kořist jako šelma, sjíždí jako blesk, uchvacuje jako bouře. Tak je Ježíš unášen na poušť vanutím Ducha. Co tam jde hledat?

Jistěže zkušenost obdobnou té, kterou zažil jeho lid při vyjití z Egypta po křtu v Rudém moři, kdy po čtyřicet let musel žít na poušti, nemohl stanovit směr svého putování, ani spoléhat na své zásoby nebo zdroje. Tato zkušenost víry měla zůstat pro izraelský lid zkušeností základní. A Ježíš ve chvíli, kdy zahajuje svou činnost, má zažít zkušenost podobnou. Ta je zde dovedena až do konce: on musí zcela naplnit Zákon i Proroky. Půst je naprostý – žádná zázračná strava. Pokušitelova přítomnost, v příbězích Exodu zahalená, kdy jakoby pokušení stoupalo ze zatvrzelých a zatemnělých srdcí – je zde odhalena. Kristus je jistě jediný člověk na světě, který se mohl postavit Satanovi tváří v tvář, odhalit ho za těmi svůdnostmi, které před nás staví, i za těmi úvahami, do kterých nás vhání. Ježíš vidí, jak se objevuje moc zla nad světem; měří ji a nebojí se. Přišel, aby vysvobodil lidi od jejího vlivu; nemá jiné zbraně než svou věrnost Bohu, svou jistotu, že patří Otcí a že je v jeho rukou; kníže tohoto světa je proti této dokonalé závislosti bezmocný.

A tak je poušť normálním úsekem na cestě víry. Jsou hodiny, kdy svět se zdá pustý a neobyvatelný. Pustý, bez všeho, co potřebujeme; bez smyslu. Už není co jíst, už není nic, co by živilo naše síly a udržovalo chuť žít. A tato pustota světa jako by byla jen v popředí pustoty strašnější – nepřítomnosti Boha. Řekli bychom, že je-li svět tak nelidský, musí se do něho vmísit Bůh. Musí tu někde být, ale naschvál se skrývá. Že by se vysmíval lidskému nářku? To je výčitka Jobova, tak se to dnes v mnoha podobách odevšad ozývá. V tomto světě, který jako by Bůh opustil, je jediným viditelným obrazem zlo, jediným rozumným východiskem je to, které navrhuje pokušitel – využít své moci, prosadit se mezi lidmi, zmocnit se světa. Kristus tímto pokušením prošel a dává nám prostředek, jak je přemoci. Tímto prostředkem je víra.

Uprostřed tebe zanechám lid pokorný a chudý. * Hledejte své útočiště v Hospodinově jménu.

V. Proti ďáblu se vzepřete, a uteče od vás. * Hledejte své útočiště v Hospodinově jménu.

PONDĚLÍ

Z meditací Georgese Arnolda

(Misie a křesťanská láska)

Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali

Chudé je třeba milovat ve chvíli, kdy vtrhnou do našeho života. Ne potom – to už je příliš pozdě. Ne předtím, v představách, abstraktně. Ale právě v té chvíli, kdy jsou tady, potřební, narušující náš pracovní rozvrh.

Kdo jsou ti nejchudší? Po stránce duchovní je největší chudobou být bez víry, bez naděje, bez křesťanské lásky. Po stránce lidské je chudoba obdobná: bez víry, bez naděje, bez lásky. Hmotná chudoba či spíše bída bývá často spojena s touto chudobou první – buď jako její zdroj, nebo jako důsledek.

U kořene skoro každé hmotné a zvláště mravní bídy bývá nedostatek lásky, hlad po vlídnosti, který nebyl nasycen. A pak je potřeba hrdinství, má-li člověk dál věřit v lásku a doufat v lepší svět.

Pro kněze, i když planou vírou, nadějí a láskou, je těžké milovat ty nejchudší.

Kdo z nás – kněží – nepocítil nad jiné jasněji, jak přítomnost těch nejchudších u našeho prahu by nás mohla dovést k opravdu převratné změně ve způsobu našeho kněžského života? To, že jsou tak blízko, a současně tak daleko, nám neustále připomíná ono strašné podobenství o Lazarovi a boháčovi.

Na tento obrovský svět malých lidí – těch, kteří by měli mít to nejvýsadnější postavení v našich křesťanských společenstvích – církev nedosáhne, nebo skoro ne. Či spíše takto: dotkne se mnoha takových lidí, ale jen tím, že jim pomáhá... z dálky nebo z výšky. Málokdy tím, že bychom se stali jejich bratrem, jejich bližním, jejich přítelem.

Mnoho kněží žije velmi prostě. Někteří jsou skutečně chudí. Jiní vědí, co je bída. Avšak i když v Božích očích má tato chudoba spasitelnou hodnotu – jestliže je přijímaná, chtěná, milovaná, nabídnutá –, naše pastýřské povolání nám velí, abychom šli ještě dál.

I když snad nejsme právě „zazobanci“, přece jen zůstáváme jakýmisi „pokleslími měšťáky“. To, že se ve společnosti těšíme jisté úctě, dodává naší chudobě jakýsi odstup. Ale nynější svět přijme naše svědectví jedině tehdy, jestliže tato fasáda spadne.

Ti nejchudší potřebují najít v nás „obyčejného člověka“, který se může ztratit v zástupu jako Ježíš; kterého snadno potkáme na cestě, ve stejných životních podmínkách. Pak lidé naším prostřednictvím objeví ten pravý „odstup“, který neodpuzuje, ale přitahuje.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

2 Kor 8,9; Mk 1,21

Ježíš, ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby. * Prodej všechno, co máš, a budeš mít poklad v nebi.

V. Chudé máte mezi sebou vždycky. * Prodej všechno, co máš, a budeš mít poklad v nebi.

ÚTERÝ

Ze spisů svatého Augustina, biskupa

(Enarrationes in psalmos, in Ps. 85, 1, PL 37,1081–1082)

Vy se modlete takto

Nyní je má duše rozechvěna, říká Pán u svatého Jana. Kristus nás přenesl do sebe, naše hlava nás vzala do sebe; on na sebe vzal trest náležející jeho údům. A proto nebyl rozechvěn někým jiným, nýbrž, jak je řečeno o Lazarově vzkříšení: v duchu byl hluboce dojat, zachvěl se. Bylo totiž třeba, aby jediný prostředník mezi Bohem a lidmi – člověk Ježíš Kristus – tak jako nás vyzývá ke vznešeným věcem, spolu s námi také vytrpěl ty nejposlednější bědy. Jakže, Pane, ty přikazuješ mé duši, aby tě následovala, když já vidím, jak tvoje vlastní duše je rozechvěna? Jak bych mohl snést já to, co je tíživé pro tak pevného ducha? Jakou oporu najdu já, když i skála klesá? – Ale tu jako bych slyšel Pána, jak si v mém nitru odpovídá a říká: Tím lépe mne budeš následovat; to dělám právě proto, abys ty mohl vydržet. Slyšel jsi, jak se k tobě obracelo slovo mé moci; slyš ve mně hlas své slabosti. Vnukám ti odvahu běžet; nebráním ti běžet ještě rychleji, ale беру na sebe tvůj strach, abys ty mohl jít.

Ó Pane, Prostředníku, Bože vyšší, než jsme my, který ses stal člověkem kvůli nám, zde poznávám tvé milosrdenství. Neboť to, že ty, který jsi tak veliký, jsi takto rozechvěn pozorností své lásky, utěšuje mnoho údů tvého těla, které jsou rozechvěny svou slabostí; pomáhá jim to, aby nezoufaly a nezahynuly.

Ať tedy nikdo, kdo toto slyší, neříká: Toto Kristus nepraví. Nebo: Já toto neříkám. Naopak, poznává-li, že je v Kristově těle, ať řekne: Kristus to praví a já to říkám také. Neříkej nic bez něho a on neřekne nic bez tebe.

Nesmíme si myslet, že jsme Kristu cizí, ani se považovat za někoho jiného než on.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

2 Kor 12,10; Flp 2,7-8

S radostí přijímám slabosti, příkoří, nouzi, pronásledování a úzkosti pro Krista. * Když jsem slabý, právě tehdy jsem silný.

V. Kristus byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži. * Když jsem slabý, právě tehdy jsem silný.

STŘEDA

Z meditací Henri-Marie de Lubaca, kněze

(*Katolicismus*, Kostelní Vydří 1995, 208–209)

Nebude dáno jiné znamení tomuto pokolení než znamení Jonášovo

Bez ohledu na to, kam zavedlo křesťana jeho myšlení, vždycky ho to nakonec jakoby přirozeně přitáhne k pohledu na kříž.

Celé Kristovo tajemství je tajemství zmrtvýchvstání, ale také tajemství smrti. Jedno nemůže být bez druhého, a vyjadřuje je jedno a totéž slovo: *Pascha*, to je „přechod“. Je to alchymie celé bytosti, naprosté odloučení od sebe sama, a nikdo si nemůže lichotit, že mu unikne. Popření všech přirozených hodnot v jejich přirozeném bytí, zřeknutí se i toho, čím jedinec sama sebe překročil.

Ať je tedy vidina jednoty, která inspiruje a usměrňuje činnost člověka, jakkoli ryzí a čistá, musí nejprve pohasnout, aby se stala skutečností. Musí ji zakrýt velký stín kříže. Lidstvo bude shromážděno, jenom když přestane pokládat samo sebe za cíl. Člověk totiž v podstatě chce a miluje lidstvo tímž přirozeným hnutím, jakým chce a miluje sebe! Nuže, Bůh, je bytostně ten, který nepřipouští žádné rozdělení, kterého musíme milovat výlučnou láskou, jeho jediného, jinak ho nemilujeme vůbec. A ačkoli je pravda, že koneckonců můžeme milovat lidstvo pro ně samo a ne sobecky, jenom když je milujeme v Bohu, jediném Milovaném, nevysvitne nám tato pravda hned tak zjevně a konkrétně, že by potlačila reálnost oběti. Humanismus není samočinně křesťanský. Křesťanský humanismus musí být humanismem *obráceným*. Od žádné přirozené lásky se nepřejde „rovnýma nohama“ k lásce nadpřirozené. Člověk se musí ztratit, aby se našel. To je duchovní dialektika, jejíž přisnost je uložena lidstvu stejně jako mé lásce k člověku a k lidem, stejně jako mé lásce ke mně samotnému. Zákon *exodu*, zákon *extáze*... Jestliže se nikdo nesmí vymanit z lidstva, musí celé lidstvo umřít sobě v každém svém členu, aby mohlo žít proměněné v Bohu. Definitivní bratrství existuje pouze ve společné adoraci. *Gloria Dei, vivens homo*, „slávou Boží je živý člověk“. Ale člověk má přístup k Životu v jediné úplné společnosti, jaká je možná, jenom skrze *Soli Deo Gloria*. Taková je univerzální Pascha, která připravuje Boží Město.

Prostřednictvím Krista, umírajícího na kříži, se celé lidstvo, které v sobě nesl, zříká sebe sama a umírá. Ale toto tajemství je ještě hlubší. Ten, který v sobě nesl všechny lidi, byl všemi opuštěn. Univerzální člověk zůstal osamocen. Plná *kenoze* a dokonalá oběť. Bylo zapotřebí této opuštěnosti – a dokonce tohoto opuštění od Otce –, aby došlo k sjednocení. Tajemství samoty a tajemství roztržení, jediné účinné znamení shromáždění a jednoty. Posvátný meč, rozdělující duši od ducha, aby do nich mohl vejít univerzální Život: *Ty, který jsi osamělý uprostřed samotných a který jsi všechno ve všech!*

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Jan 11,52; 1 Kor 15,28; Jan 17,21

Kristus zemřel, aby rozptýlené děti Boží shromáždil v jedno, * aby byl Bůh všechno ve všem.

V. Ať jsou všichni jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, * aby byl Bůh všechno ve všem.

ČTVRTEK

Z meditací Anthonyho Blooma, pravoslavného biskupa

(Lumen vitae, č. 3, 1969)

Každý, kdo prosí, dostává

Až příliš často život, který vedeme, svědčí proti modlitbě, kterou se modlíme; a teprve až se nám podaří sladit slova naší modlitby s tím, jak žijeme, získá naše modlitba sílu, jas i účinnost, které od ní očekáváme.

Až příliš často se obracíme k Pánu v naději, že on udělá to, co bychom jeho jménem a v jeho službě měli udělat my. Až příliš často jsou naše modlitby jakési zdvořilé projevy, dobře připravené a také za staletí opotřebované, které den za dnem Pánu nabízíme, jako kdyby stačilo mu rok co rok opakovat s chladným srdcem, se zlenivěným rozumem, bez účasti vlastní vůle, taková ohnivá slova, jež se zrodila na pouštích a v samotě, v největším lidském utrpení a v nejsilnějších situacích, které dějiny kdy poznaly.

A je tolik příležitostí, kdy naše modlitby jsou jen mrtvými písmeny, která zabíjejí, protože pokaždé, když dopustíme, aby naše modlitba byla mrtvá, aby nás neoživovala, aby nám nepředávala tu sílu, kterou v sobě nese, stáváme se stále méně vnímaví k jejímu působení; stále méně se stáváme schopnými prožívat modlitbu, kterou vyslovujeme.

Přečtěte si modlitby, které se máte modlit ráno a večer. Vyberte si kteroukoliv z nich a učiňte si z ní životní program a uvidíte, že tato modlitba nebude nikdy únavná, že se nikdy neopotřebuje, protože bude den ze dne broušena a zaostřována přímo životem.

A to za nás nikdo neudělá; to musí udělat každý sám za sebe; jinak se rozejde modlitba se životem. Nějaký čas jde život svou cestou dál a modlitbu mumláme stále méně zřetelně a stále méně znepokojivě pro naše svědomí; její naléhání slábne. A protože život má své požadavky, kdežto modlitba pochází od Boha – nesmělého, milujícího, který nás volá a který se nikdy nevnucuje prudce nebo násilně –, modlitba odumře. A my si začneme říkat (abychom se utěšili), že jsme teď převedli modlitbu v činnost, že naším klaněním je teď dílo našich rukou.

Takový postoj nezastáváme však ke svým přátelům, příbuzným, k těm, které máme rádi. Ano, někdy, ba možná stále, děláme všechno, co pro ně udělat máme – ale znamená to snad, že v srdci na ně zapomínáme, že naše myšlenky se k nim nikdy neobrátní? Ovšemže nikoli! A Bůh jediný že by měl tu výsadu, že bychom mu sloužili, a nikdy na něho ani nepohlédli, nikdy že by se naše srdce nerozehřálo láskou, jakmile zaslechne jeho jméno? Jedině Bohu, že by se sloužilo lhostejně?

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mt 7,7; Jak 4,3

Proste, a dostanete; hledejte, a naleznete. * Každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá.

V. Prosíte, a nic nedostáváte, protože prosíte špatně. * Každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá.

PÁTEK

Z homilií svatého Jana Zlatoústého, biskupa

(Homilia 20. *Ad populum antiochenum*, PG 49,204)

Jdi se napřed smířit se svým bratrem

Hle, co prohlašuji, co dosvědčuji, co pravím nahlas: Ať nikdo, kdo má nějakého nepřítele, nepřistupuje ke stolu Páně a nepřijímá Pánovo tělo; ať nikdo, kdo přistupuje, nemá nepřítele! Máš nějakého nepřítele? Pak nepřistupuj! Chceš-li tak učinit, jdi, nejprve se smíř a pak přijmi svátost. Nemluvím takto já; praví to Pán, který byl za nás ukřižován; aby mne smířil se svým Otcem, neodmítl být obětován a prolít svou krev – a ty nechceš ani pronést slovo a jako první udělat krok ke svému bratru, aby ses s ním dřív smířil? Poslyš, co říká Pán o lidech, jako jsi ty: *Přinášíš-li tedy svůj dar k oltáři a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě...*

Neříká: *Počkej, až tě vyhledá, nebo: až přijme nějakého tvého posla jakožto usmiřovatele nebo až mu pošleš někoho jiného*, nýbrž říká, abys ty sám, osobně, k němu běžel: *nech tam svůj dar před oltářem, praví, a jdi se napřed smířit se svým bratrem.* ;

Neuvěřitelné! Zatímco Bůh se necítí zneuctěn tím, že je pozdržen dar, který mu měl být nabídnut – ty by ses cítil zneuctěn tím, že jako první učiníš krok ke smíření se svým bratrem?

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

1 Kor 11,27; 1 Kor 10,17

Protože je jeden chléb, tvoříme jedno tělo. * Kdo by jedl chléb Páně nehodně, proviní se proti tělu Páně.

V. Všichni máme účast na jednom chlebě. * Kdo by jedl chléb Páně nehodně, proviní se proti tělu Páně.

SOBOTA

Z meditací Jacquese Guilleta, kněze

(Jésus devant sa Vie et sa Mort, Paris 1991)

Buďte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec

Objevit Boha Otce a chtít udělat z bližního bratra, to jsou pro Ježíše dvě neoddělitelné věci. Otcovský pohled upřený na mne, pozornost, která mému životu dodává smyslu, božské gesto, jež mne volá a vytváří mne, je zde proto, aby podnítilo všechny lidi kolem mne.

Dávejte, a bude vám dáno, odpouštějte, jako Bůh odpouští vám; mějte rádi tak, jak s vámi zachází Bůh; buďte milosrdní, protože jste jeho děti. To je rozhodující měřítko, znamení, podle kterého se poznávají Boží děti. A toto přikázání má smysl jedině ve skutečném světě, kde působí zlo a kde převládá násilí. Nepředstírá, že jej přemění na jakýsi idylický vesmír, ve kterém mírnost odzbrojí násilí. Požaduje něco realističtějšího a tajemnějšího: jednat s nepřítelem jako s bratrem, i když on zůstává nepřítelem a působí nám násilí, i když mu snad musíme odporovat.

Odpouštět znamená přijímat nepřítele takového, jaký je, a chtít, aby existoval takový, jaký je. Znamená to souhlasit s tím, aby konal dobro, o kterém my si myslíme, že jej není schopen, a které bychom mu neradi uznali. Znamená to souhlasit s tím, že tajemství jeho života nám uniká, že Bůh nám je nezpřístupní; znamená to stejný úkon víry jako ten, kterým odevzdáváme Otci tajemství svého vlastního bytí. Tento úkon má smysl tehdy, jestliže mohu skutečně doufat, že svého bratra dostihnu, a tato naděje předpokládá onu rozhodnou událost, která zlu učiní konec. Tato událost je už zde, jakmile mohu odpustit; je to skutečnost v Ježíšovi, který ji navrhuje a prožívá. Zůstává slibem a je dosažitelná jen vírou a nadějí.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

2 Sol 3,13.15; Mt 23,8

Nepovažujte se za nepřátele, ale napomínejte se jako bratři. * Nenechte se od konání dobrých skutků odradit únavou.

V. Jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři. * Nenechte se od konání dobrých skutků odradit únavou.

2. TÝDEN POSTNÍ

NEDĚLE

Z meditací Jeana Corbona, kněze

(*Liturgie pramene*, Praha 2015, 66–69)

Ježíšova tvář zazářila jako slunce

Zvláštní úkaz na hoře Proměnění je synoptiky záměrně vylíčen jako vrchol Ježíšovy služby. Co se odehrálo v této nenadálé události? Proč „prchavá krása“ Nepochopitelného najednou probleskla v těle Slova? Mohou nás vést dvě jistoty. Za prvé, v případě Ježíšova proměnění na hoře se nejedná o změnu – metamorfózu dle významu řeckého termínu. Evangelijní text a jednomyslná interpretace Otců mluví jasně: *Kristus je proměněn ne ve smyslu, že by přijal něco, čím není, ale že svým učedníkům zjevuje, kým je: otevírá jim oči a z bývalých slepců činí vidoucí.* Proměnění směřuje k učedníkům a toto potvrzuje druhá jistota: cílem proměnění, v souladu s cílem celé ekonomie spásy zjevené v Bibli, je spása člověka. Tak jako v hořícím keři, Slovo „nechává zablédnout“ ve svém těle světlo božství, nikoli aby darovalo poznání, ale aby spasilo: zjevuje se tím, že se dává, a dává se, aby nás proměnilo v sebe.

Petr byl osvícen vnitřním světlem již o několik dní dříve a poznal jej jako Božího Mesiáše. Ježíš tehdy začal zvedat roušku zakrývající blízký konec: bude muset trpět, být vydán na smrt a vstát z mrtvých. Mezi touto první předpovědí a předpovědí následující se Ježíš rozhoduje k výstupu na horu. Tryskání proměnění se objevuje od té doby skrze nevyřčená slova evangelistů: Ježíš dokončil katechezi připravující na jeho Velikonoce a dal se na cestu vstříc jejich naplnění. Celým svým bytím, celým svým „tělem“ je vydán milující vůli Otce a plně k ní lne. Od této chvíle bude vše vyjadřovat jeho bezpodmínečné „ano“ Otcově lásce až do posledního boje agónie, jejímiž svědky budou stejní tři učedníci.

Je třeba, abychom vstoupili do tajemství tohoto přilnutí lásky, abychom pochopili, že proměnění není chladnokrevné odhalení světla Slova očím učedníkům, ale intenzivní moment, v němž Ježíš nedělá nic víc, než je celým svým bytím sjednocen se soucítěním Otce. Proměnění umožňuje zablédnout rozvinutí toho, co Slovo začalo svým vtělením a co skrze zázraky zjevovalo od svého křtu: Tělo Pána Ježíše je svátost, která dává život Boží lidem. Když naše lidství svolí spojit se s lidstvím Ježíše, tehdy bude mít účast na jeho božské přirozenosti (2 Petr 1,4), bude zbožštěno. Pokud je veškerý smysl ekonomie spásy zde, chápeme, že liturgie je jejím uskutečněním. Zbožštění člověka přichází skrze účast na těle Krista.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

1 Jan 3,2

Už teď jsme Boží děti. * Až se on ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je.

V. Cím budeme, není ještě zřejmé. * Až se on ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je.

PONDĚLÍ

Z promluv svatého Augustina, biskupa, ke katechumenům

(Promluva 58. *Promluvy o modlitbě Páně*, Praha 2019, 61–62)

Odpouštějte, a bude vám odpuštěno

Bůh s námi uzavřel smlouvu, dohodu a pevnou úmluvu, abychom říkali: *Jako i my odpouštíme našim viníkům*. Kdo chce, aby jeho slova *Odpusť nám naše viny* přinesla účinek, ať popravdě poví: *Jako i my odpouštíme našim viníkům*. Pokud někdo tuto druhou část věty neřekne anebo ji pronese nepravdivě, pronáší její první část nadarmo. Odpusťte zcela cokoli, co máte ve svém srdci proti někomu jinému. Odpusťte tam, kam vidí Bůh. Stává se totiž, že člověk odpouští ústy, ale stále to drží v srdci. Odpouští ústy kvůli lidem, ale drží to v srdci, protože se nebojí Božích očí. Proto odpusťte vše, co máte proti někomu až do tohoto dne – alespoň v těchto dnech to odpusťte!

Slunce by nemělo zapadat nad vaším hněvem, a ono zatím zapadlo tolikrát. Nechte konečně plavat svůj hněv.

Nemyslete si, že hněv nic neznamena: *Oko mé je hořem zakaleno*. Je-li oko zakaleno, jistě nemůže spatřit slunce, a když se o to pokusí, má z toho bolest, a ne potěšení. Co je to hněv? Touha po pomstě. Člověk se touží pomstít, a Kristus ještě pomstěn není, svatí mučedníci dosud pomstěni nejsou! Boží trpělivost dosud čeká, až se nepřátelé mučedníků obrátí, až se obrátí nepřátelé Kristovi – a kdo jsme my, abychom prahli po pomstě? Kdyby se jí Bůh domáhal na nás, co bychom si počali my, kteří urážíme Boha skoro den co den? Proto odpouštějte, odpouštějte ze srdce. Hněváš se? Nehřeš! *Hněvejte se, a nehřešte již*. Hněvejte se jako lidé, přemůže-li vás hněv. Ale nehřešte tím, že byste hněv uchovávali v srdci. Kdybyste jej totiž uchovávali, chovali byste jej proti sobě, a bránili byste tomu, abyste vstoupili do onoho světla. Proto odpouštějte.

Co je hněv? Touha po pomstě. Co je nenávisť? Zestárly hněv. Pokud hněv zestárne, už se mu říká nenávisť.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Ef 4,26; Lk 6,32

Když se rozhněváte, nenechte se strhnout ke hříchu. * Slunce ať nezapadá nad vaším hněvem.

V. Odpouštějte, a bude vám odpuštěno. * Slunce ať nezapadá nad vaším hněvem.

ÚTERÝ

Z homilií svatého Basila Velikého, biskupa

(Hom. 20, PG 31,525)

Mluví, ale nejednají

Ďábel od té doby, co srazil člověka naději na falešnou slávu, ho neustále pokouší stejným naléháním. Vymýšlí stále víc, už tak nesčetných léček, jen aby tohoto cíle dosáhl. Jako velké dobro předestírá před člověka hojnost bohatství, aby se jím honosil a horlivě se po něm pídil; toto pokušení přináší jen marnou slávu, ale má v sobě mnoho nebezpečí.

Vždyť získání bohatství vede k chamtivosti, ale když je člověk má, nijak mu to nedodává dobrého jména. Naopak, bohatství člověka zaslepuje, činí ho marnivým a v duši vyvolává náklonnost, kterou by bylo možno přirovnat k jakémusi vředu. Vředový otok není ani zdravý, ani prospěšný, ale naopak škodlivý, proto je zdrojem nebezpečí a příčinou smrti. A stejné zlo působí pýcha v duši.

Ostatně pýcha nepochází jenom z bohatství nebo ze způsobu života, ke kterému bohatství vede. Ano, vidíme boháče, kteří si daleko nad své potřeby dopřávají skvělých a vybraných jídel, vystavují na odiv drahé oblečení, staví si ohromná obydlí, velkými náklady je udržují a vláčejí za sebou celé zástupy obdivovatelů.

Avšak stejnou neřest vyvolávají také výhody, kterých bylo dosaženo ve volbách. Jakmile lid pověří někoho nějakým úřadem, jakmile ho poctí předsednictvím čehokoliv – zvláště jde-li o místo významné –, už si dotyčný myslí, že má víc než lidskou přirozenost, vznáší se v oblacích a lidi sobě podobné už považuje jen za podnoží své slávy. Někdy se dokonce postaví proti těm, kteří mu dali své hlasy, a chová se drze k těm, kteří ho povznesli. Bloud! Neví, že jeho sláva je křehčí než sen a že lesk, který ho obklopuje, je větší marnost než noční přízrak.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Př 11,4; 1 Kor 1,28

Neprospěje bohatství v den Božího hněvu. * Spravedlnost zachrání ze smrti.

V. Ty, kteří nejsou vůbec nic, vyvolil si Bůh, aby zlomil moc těch, kteří jsou „něco“. * Spravedlnost zachrání ze smrti.

STŘEDA

Z traktátu „O kněžství“ svatého Jana Zlatoústého, biskupa

(*O kněžství*, 3, 10, Praha 2022, 88–90)

Kdo by chtěl být mezi vámi první, ať je vaším otrokem

Z čeho v církvích vznikají velké nepokoje? Podle mne z ničeho jiného než z toho, že se výběr a volby představených církve dělají bez rozmyslu a náhodně. Hlava by totiž měla být silná, aby mohla ovládat zlé výpary vysílané zespoda z ostatních částí těla a náležitě je brzdit.

Kněz musí za každou cenu očišťovat svou duši od kněžské hodnosti. Bude-li totiž na tomto úřadu vášnivě lpět, rozhoří se v něm po jeho dosažení tento plamen ještě silněji; a jakmile to člověka přemůže, bude ochoten podstoupit nespočet nepříjemností, aby si ho udržel – ať už to bude potřeba kvůli němu někomu pochlebovat, nebo snést něco nedůstojného a ponižujícího, nebo vynaložit mnoho peněz. Nejsem v rozporu s blaženým Pavlem, ale naopak v naprostém souladu s jeho slovy. Co on říká? *Ucházeli se někdo o biskupskou službu, touží po dobrém úkolu.* Já jsem však neřekl, že je strašné dychtit po tomto úkolu, nýbrž po této autoritě a moci. Myslím, že tuto touhu je nutno z duše velmi usilovně vyhánět a hned od začátku jí bránit, aby duši ovládla, jinak člověk nebude moci dělat všechno svobodně. Kdo totiž netouží se v tomto úřadě předvádět, ten se také nebojí, že o něj přijde; a když se nebude bát, bude snad všechno konat se svobodou, která je pro křesťany typická. Někteří lidé, kteří mají strach a obávají se sesazení z úřadu, žijí v trpkém otroctví plném mnoha špatností a jsou často nuceni protivit se lidem i Bohu.

Jestliže někdo u sebe živí ono strašné a divoké zvíře, už před tím, než dosáhne pocty, nedá se popsat, do jak velké výhně uvrhne sám sebe, až jí dosáhne. Ti, kdo dychtí po úřadě, zažívají nesnesitelnou trýzeň, když se k němu přiblíží, ale když ztratí naději, že ho dosáhnou, uhasí spolu s očekáváním i onu touhu.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Př 15,33; Tit 2,2

Bázeň před Hospodinem je školou moudrosti. * Pokora předchází slávu.

V. Starší mají být střídmí, vážní, umět se ovládat, zdraví ve víře, lásce a trpělivosti. * Pokora předchází slávu.

ČTVRTEK

Z homilií svatého Basila Velikého, biskupa

(Homilie na žalm 14, PG 29,273)

Ty ses měl dobře už zaživa, Lazar naproti tomu špatně

Prorok Ezechiel řadí ziskuchtivost mezi zločiny a také Boží zákon stanoví: *Nebudeš chtít vyzískat ani na svém bratru, ani na svém bližním.* Je to totiž skutečně vrchol zvrácenosti nespokojit se se spravedlivou odměnou, když se nějaký člověk na vás obrátí o podporu pro svůj život, ale vykořisťovat bídu chudákovu ke zvětšení vlastního bohatství.

Pán nám zanechal výslovný příkaz: *Přijde-li tě někdo požádat o pomoc, neodvracej se od něho!* Ale lakomec, když před sebou vidí člověka, kterého mu k nohám uvrhla bída, už v sobě nemá ani přirozené hnutí soucitu, nýbrž zůstává zatvrzelý a neoblomný. Nepohnou jím ani snažné prosby, ani slzy, ale nelítostně setrvává ve svém odmítání.

Jakmile začne žadatel mluvit o úrocích a navrhuje mu záruky – hned se promění, na tvář se mu vrací úsměv... Lichotí a vemlouvá se tomu chudákovi, až ho obelstí a vymámí z něho právoplatný úpis, čímž ho oloupí o jediný majetek, který zbývá tomu, kdo upadl do bídy – o svobodu. Vyžadovat totiž přehnaný úrok, který ten člověk prakticky nemůže zaplatit, znamená odsoudit ubožáka do otroctví. Toto otroctví vypadá chtěně, ale je tím odpornější.

Tak ty se opovažuješ vymáhat peníze na nešťastníkovi, který je bez prostředků! Kdyby měl něco, čím by tě mohl obohatit, proč by byl chodil klepat u tvých dveří? On však hledal pomoc, a padl na nepřítele; hledal lék, a našel jed. Tvou povinností bylo ulehčit mu v jeho bídě, a ne zvětšovat jeho chudobu využíváním jeho nesnází. Jako lékař, který by své nemocné dobíjel, místo aby se snažil vrátit jim zdraví – ty si děláš z neštěstí ubohého člověka zdroj příjmu. A tak jako rolníci touží po dešti, aby jim vzešlo obilí, tak ty toužíš po bídě a nedostatku jiných, aby ti tvé peníze mohly vynášet. Ty nevíš, že tímto nečestným ziskem zvětšuješ svůj hřích ještě jistěji než svůj majetek?

Ano, ten, kdo si půjčuje, se po nějaký čas těší ze zdánlivého zlepšení svého údělu. Na tváři se mu zase objeví úsměv a radost. Ale den splátky na sebe nedá dlouho čekat. A tu mu noci už nepřinášejí odpočinek; už před sebou vidí jen jedno: den splatnosti. A věřitel se na něho vrhá jako pes na svoji kořist... Jeden je nadšen tím, že se mu rozmnožil kapitál, druhý zoufalý z toho, že vzrostla jeho bída.

Říká se, že zaječice současně rodí, kojí i nosí mladé. Stejně je tomu s penězi ziskuchtivců, v jejich rukou se začnou peníze množit: rodí se a současně i plodí další. Každý zisk vyvolává zisk další a tak zlo roste do nekonečna. Toto obludné rození probíhá pekelným tempem. Obilí potřebuje čas, než vzejde; zvířata potřebují čas, než vyrostou; ale zisk začíná plodit hned v den svého zrodu. Zvířata mají svůj čas, ve kterém se rozmnožují, ale zisk se rozplouze neúnavně stále.

Budete-li poslouchat Pána, nebudu k vám o tom přece muset mluvit. Jaký je tedy příkaz Páně? *Půjčujte, a nečekejte nic nazpátek!* „Jakže?“ řeknete, „půjčka bez splacení?“ Jen pochop, jakou sílu má tento výrok, a budeš obdivovat zákonodárce dobroty.

Skutečně: „Ten, kdo se slitovává nad chudým, půjčuje Bohu.“ Což si Pán všech věcí nezaslouží, aby byl přijat jako ručitel těchto peněz? A ty bys odmítl Boha jako záruku chudásovu? Věnuj tyto zbytečné peníze a nezatěžuj je žádnými úroky: bude to pro tebe dobré. Důvěřuj Pánu: splatí ti bohatě úrok chudých. S důvěrou očekávej důkazy o dobrotě Dobrotě samé!

Jestliže naopak dostaneš něco navíc, udělá to z tebe nestvůru. Vždyť vyděláváš na neštěstí, získáváš peníze ze slz, rdousíš nahého, biješ hladového. Jsi nemilosrdný, nijak se neohlížíš na nešťastníkovu rodinu. A po takových ziscích se odvažuješ nazývat se člověkem! Běda těm, kteří nazývají sladkým to, co je hořké, a hořkým to, co je sladké! Běda těm, kteří nenávisti k bližnímu říkají láska!

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Žl 49,21; Lk 6,36; srov. 1 Jan 3,18

Člověk, který žije v bohatství a neuvažuje, podobá se dobytčatům, která hynou. * Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!

V. Nemilujte jen slovem a jazykem, ale činem, doopravdy! * Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!

PÁTEK

Ze spisů Jana Kasiána, opata

(Zvyky cenobitů a léky na osm základních neřestí, 12,2.3.6.9.14, Praha 2008, 136–143)

To je dědic, pojďte, zabijme ho

Existují dva druhy pýchy, jeden napadá mnichy duchovní a vynikající, a druhý zachvacuje začátečníky a tělesné. Ačkoli oba druhy pýchy nadýmají člověka zlou povýšeností vůči Bohu i vůči lidem, přece jen se ten první druh vztahuje zvláště na povýšenost vůči Bohu a ten druhý se svým způsobem týká povýšenosti vůči lidem. Teď máme v úmyslu povědět něco málo o tom druhu pýchy, který pokouší zejména ty dokonalé.

Neexistuje žádná jiná neřest, která by takovým způsobem odčerpávala všechny ctnosti a okrádala a obírala člověka o veškerou spravedlnost a svatost tolik jako zlo pýchy. Jako nějaká celková a nakažlivá nemoc se nespokojuje s tím, že by ochromila jeden úd nebo jeho část, ale působí smrtelnou záhubu celému tělu, a ty, kdo už spočinuli na vrcholu ctností, se pokouší svrhnout a zabít co nejstrašnějším pádem. Příklady a svědectvími z Písem je zcela jasně dokázáno, že hanebnost pýchy, přestože je v pořadí soubojů poslední, je co do svého původu první z nich a je to základ všech hříchů a zločinů. Pýcha nezháší – jako je tomu u ostatních neřestí – jen sobě protikladnou ctnost, to jest pokoru, ale je hubitelkou všech ctností současně; a nepokouší jen průměrné a slabé, ale především ty, kdo stojí na vrcholu svých sil.

Dokážeme léce naprosto ničemného ducha uniknout tím, že u jednotlivých ctností, v nichž jsme zaznamenali pokrok, řekneme ono apoštolské slovo: *Ne já, nýbrž Boží milost se mnou, a To, co jsem, jsem Boží milostí*, a že je to Bůh, *kdo v nás pro dobrou vůli působí i to, že chceme, i to, že to vykonáme*.

Vůle žádného člověka, jakkoli horlivého a toužícího, nebo běh jeho života totiž nemohou být dostatečné, aby mohl dosáhnout odměny za dokonalost a vítězné palmy integrity a čistoty, protože je v těle, které odporuje duchu – ledaže ho bude chránit božská slitovnost, aby si zasloužil dospět k tomu, po čem velice touží a k čemu běží. Podobně jako lidské snažení samo, bez Boží pomoci, nemůže přivést k dokonalosti, tak také milosrdenství Božího a milosti se dostává jen těm, kdo podstupují námahu a snaží se.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

2. Kor 12,5; Sir 10,7; 1 Petr 5,6

Sebou se chlubit nebudu, leda svými slabostmi. * Pýcha se hnuší Pánu i lidem.

V. Skloňte se pod mocnou rukou Boží, a on vás povýší, až k tomu přijde čas. * Pýcha se hnuší Pánu i lidem.

SOBOTA

Z meditací Charlese Péguyho

(Le Porche du mystère de la deuxième vertu, *Nouvelle Revue Française*, 1916)

Tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije

Jeden člověk měl dva syny. Ze všech Božích slov vyvolalo toto nejhlubší ohlas. Jediné, které hříšník nikdy ve svém srdci neumlčel. A tak doprovází člověka i v jeho největší nevázanosti. To ono učí, že není všechno ztraceno.

Není vůle vašeho Otce, aby zahynul jediný z těchto maličkých. Když se hříšník vzdaluje od Boha, mé dítě, spolu s tím, jak se vzdaluje, jak mizí v zapadlé krajině, spolu s tím, jak bloudí, odhazuje na pokraj cesty, do trní a mezi kameny – jako zbytečné a překážející a obtěžující ho – to, co má nejvzácnějšího, nejposvátnějšího: Boží slovo, nejryzejší poklad. Je však jedno Boží slovo, které neodhodí. Nad kterým každý člověk už tolikrát plakal. Není potřeba se o ně starat a nosit je. Vždyť ono samo se stará o vás a o to, aby se neslo a aby se dalo nést.

V tom klamném klidu – bod neklidu, bod naděje. Všechna ostatní Boží slova jsou stydlivá. Neodvažují se jít s člověkem do hanby hříchu. Nejsou dost vpředu. V srdci, v hanbě srdce. Ale toto se vpravdě nestydí. Možná říci, že má pro strach uděláno. Je to malý bratříček chudých, který se nebojí zacházet s nemocným a chudým. Vmetl, abychom tak řekli, ba doopravdy vmetl hříšníkovi ve tvář výzvu:

Řekl mu: „Všude, kam půjdeš, půjdu já. Však uvidíme! Ode mne nebudeš mít pokoj!“

A je to pravda a on to dobře ví. A v hloubi svého pronásledování miluje.

Docela v hloubi, v nejtajnějším skrytu. Neboť úplně v hloubi, na dně své hanby a svého hříchu, je rád (je raději), když nemá klidu.

Uklidňuje ho to trochu.

Zůstává bolavý bod, bod myšlení, bod neklidu. Pupen naděje.

Jedna záře nezhasne; je to třetí podobenství, třetí slovo o naději:

Jeden člověk měl dva syny...

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Sir 2,11; Sir 17,25; Kol 3,13

Pán je milosrdný a dobrotivý. * Obrat se k Pánu a zbav se hříchu.

V. Snášejte se a navzájem si odpouštějte se. * Obrat se k Pánu a zbav se hříchu.

3. TÝDEN POSTNÍ

NEDĚLE

Z homilií svatého Augustina, biskupa

Dej mi napít

Ježíš, unavený po cestě, usedl na okraj studny; bylo to kolem poledne. Zde začínají tajemství: ne bez důvodu je Ježíš unavený. Ne bez důvodu je unavená Boží síla. Ne bez důvodu je unavený ten, ve kterém unavení znovu nabývají sil, ten, jehož nepřítomnost nás oslabuje a přítomnost činí silnými. Avšak Ježíš, unavený po cestě, usedá na okraj studny. V poledne. Všechny tyto podrobnosti něco znamenají. Mají probudit naši pozornost, vedou nás k dalšímu hledání. Kéž nám ráčí otevřít – vám i nám – ten, který nás neustále vybízeli slovy: *Thučte, a bude vám otevřeno.*

Pro tebe se Ježíš na cestě unavil. Nalézáme Ježíše, Boží sílu, nalézáme Ježíše slabého; silného i slabého. Je silný, protože *Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh. To bylo na počátku u Boha.* Chceš vidět Boží sílu? *Všecko povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic,* a on učinil vše bez námahy. Kdo je silnější než ten, který učinil celý vesmír bez námahy? Chceš znát jeho slabost? *Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.*

Kristova síla tě stvořila. Kristova slabost tě znovu stvořila. Kristova síla dala bytí tomu, co nebylo. Kristova slabost způsobila, že to, co bylo, nezahyne. Svou silou nás stvořil, svou slabostí nás hledal. Svou slabostí živí ty, kteří jsou slabí – tak jako kvočna živí svá kuřátka. On sám s tím obrazem přichází: *Kolikrát, říká Jeruzalému, jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromáždí pod křídla svá kuřátka, ale nechťeli jste!* Tak vypadá slabost Ježíše, unaveného po cestě. Jeho cestou je tělo, které na sebe pro nás vzal. Jakou jinou cestu by měl mít ten, který je všude, který je všude přítomen? Kam jde, odkud přichází? Přebývat mezi nás; a k tomu přijal tělo. Ráčil totiž přijít k nám, aby se zjevil v podobě služebníka; a to, že na sebe vzal lidské tělo, je cesta, kterou si vybral. A proto ta únava po cestě není ničím jiným než slabostí těla. Ježíš je slabý v těle. Ty však se slabosti nepoddávej, ty buď silný v jeho slabosti! *Neboť slabá Boží věc je silnější než lidé.*

Kristova slabost je naší silou.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

2 Kor 13,4; 1 Kor 1,25

Kristus byl ukřižován jako slabý člověk, ale z Boží moci je živ. * Slabá Boží věc je silnější než lidé.

V. I my jsme s ním slabí, a přesto budeme mít dostatek síly. * Slabá Boží věc je silnější než lidé.

PONDĚLÍ

Z homilií svatého Bedy Ctihodného, kněze

(In Evangelium S. Lucae, PL 92,377)

Tak jako Eliáš a Elizeus je Ježíš poslán nejen k Židům

Sidónsko znamená bezvýsledný lov a Sarepta znamená oheň nebo nedostatek chleba. To jsou významy, které se dokonale hodí pro pohanův lid. Vskutku, zcela oddáni neplodnému lovu, to znamená honbě za bohatstvím a výdělkem pozemského obchodu, se stali kořistí ohně tělesné rozmařilosti a nedostatku duchovního chleba. A když se zcela vytratilo porozumění Písmu, přišel Eliáš, to znamená prorocké slovo, aby živil a posiloval srdce pravých věřících, kteří ho chtěli přijmout.

Náman, což znamená krásný, představuje lid pohanů; je mu přikázáno, aby se sedmkrát umyl, protože křest, který nás zachraňuje, je ten, který nás obnovuje sedmi dary Ducha svatého. Jeho tělo se po omytí stává podobným tělu dítěte, protože milost, která je naší matkou, nás všechny přivádí k jednomu a témuž dětství, neboť se stáváme podobnými Ježíši Kristu, o němž je řečeno: *Narodilo se nám dítě*.

Lidé se v synagoze v Nazaretě zlobili na Ježíše, protože jim vytýkal jejich hříšné úmysly: *Když to slyšeli, všichni v synagoze vzplanuli hněvem*. Když jim řekl: *Dnes se naplnilo toto Písmo*, mysleli si, že se přirovnává k prorokům, a vyhnali ho: *Zvedli se, vyhnali ho ven z města*, atd.

Ďábel se spokojil s tím, že Ježíšovi řekl: *Vrhni se dolů*, zatímco Židé se ho snažili shodit sami. Ježíš však náhle změnil jejich názor nebo je zasáhl údivem a slepotou a sestoupil z hory, protože jim chtěl dát další příležitost k pokání: *On však prošel jejich středem a ubíral se dál*.

Dodejme, že hodina jeho umučení ještě nenastala, protože měla přijít až v den přípravy velikonočních svátků. Nebyl ani na místě určeném pro své umučení, to bylo představováno obětmi obětovanými nikoli v Nazaretě, ale v Jeruzalémě. A konečně toto by nebyla taková smrt, jakou měl zemřít, protože už po staletí bylo předpovězeno, že bude ukřižován.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Lk 13,32; Mt 11,28; Jan 10,17

Vyháním zlé duchy a uzdravuji dnes a zítra, a třetího dne dosáhnu svého cíle. * Pojd'te ke mně, všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.

V. Dávám svůj život, a zase ho přijmu nazpátek. * Pojd'te ke mně, všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.

ÚTERÝ

Z Řehole svatého Augustina, biskupa

(Řehole pro komunitu, 6, Kostelní Vydří 2004, 95)

Jestliže neodpustíte každý svému bratru, Otec neodpustí vám

Spory mezi sebou vůbec nemějte nebo je alespoň co nejrychleji ukončujte. Jinak hněv roste v zášť, z třísky činí trám a z člověka vraha. Neboť je psáno: *Kdo nenávidí svého bratra, je vrah.*

Kdo někomu ublížil nadávkou nebo zlým slovem, ať hledí co nejrychleji napravit, co zavínil. Uražený ať odpustí bez váhání. Jestliže se urazili vzájemně, ať si navzájem odpustí pro vaše modlitby a vy se modlete též upřímněji, čím se modlíte častěji. Jistě je lepší ten, kdo se dá častěji strhnout hněvem, ale hned poprosí za odpuštění toho, vůči komu se dopustil bezpráví, než ten, kdo není hněvivý, ale jen nerad prosí za prominutí. Kdo však nikdy nechce prosit o odpuštění nebo neprosí upřímně, je nadarmo v klášteře, i kdyby nebyl propuštěn. Proto se chraňte prudkých slov. Jestliže vám však vyklouzlo z úst a zranilo vašeho bratra, neváhejte ho zase laskavým slovem udobřit.

Musíte-li však být někdy přísní, aby byl pořádek a kázeň, a cítíte-li, že jste zašli trochu daleko, nemusíte své podřízené prosit za prominutí, abyste u nich přílišnou pokorou neztratili povinnou vážnost. Proste spíše Pána všeho stvoření, který ví, jak velice milujete své podřízené, i když jste je tvrdě pokárali. Vaše láska nemá být tělesná, ale duchovní.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Sir 42,8; Mk 12,31; Sir 28,2

Nestyď se, když káráš nerozumného a pošetilce nebo starce. * Miluj svého bližního jako sám sebe.

V. Odpusť křivdu svému bližnímu, a pak i tvé hříchy budou odpuštěny. * Miluj svého bližního jako sám sebe.

STŘEDA

Z meditací Karla Rahnera, kněze

(Serviteurs du Christ, Paris 1969)

Kdo se bude příkázáními řídit a jim učit, bude v nebeském království veliký

Pravá víra církve, to je víra hříšníka, který – současně věrný i nevěrný – se stále musí pod vlivem milosti vracet k víře. Je to víra, která snáší temnoty světa, místo aby je odstraňovala diskutováním. Je to víra, která vyznává Boha, místo aby hájila taková stanoviska, která církvi dodávají podoby moci tohoto světa a ideologie vtělené do určitého společenského útvaru. Víra, která je si vědoma, že může dodat ospravedlnění i samu sebe ospravedlnit v očích světa jedině tehdy, stane-li se energií – energií lásky, jež se stravuje ve službě bližnímu. Víra, která se nejen neuzavírá do svatyně osobního života, nýbrž naopak z něj vyzařuje skutečnou činnost ve znamení naděje, odpovědnosti a zapojení do pozemských úkolů. Víra, která místo aby se zdržovala hraním si s jakousi odtažitou a pohodlnickou dialektikou, se dává unášet charismatickým a prorockým vzmachem, aby se dostala z uzavřenosti čiré logiky, přešla k rozhodnosti a dostala se do oblasti praxe, kde rozsah možností víry přestává být možností úniku, neboť tady je konkrétní činnost, která vyžaduje *hic et nunc*, aby se křesťan zapojil.

Víra, která má takovéhle vlastnosti, není ničím jiným než milostí; je to sám Bůh. Avšak je to také čin celého člověka – a kde by byla přirozenost a základ takového činu, ne-li v milosti? Tím je řečeno, že taková víra může být jedině skutečností modlíciho se člověka; neboť modlitba je jedině místo, ve kterém je člověk úplně celý a v bezprostředním styku s Bohem. Víra kněze dnes, to je víra kněze, který se modlí; skoro by se dalo říci: víra kněze, který se oddává mystickému rozjímání – anebo už to víra není. Taková modlitba však dnes už nemůže být jakýmsi soukromým přepychem vyhrazeným ušlechtilým duším, usilujícím o zbožnost. Ona musí vytrysknout – tak jako šťáva z plodu, který lisujeme – z té drsné syrovosti, kterou životu dodává naše neklidná, stále něco podnikající doba. Rozhodně bude kněz mužem víry a poslem víry jedině tehdy, jestliže bude mužem modlitby. Kdyby bohosloví přestalo být bohoslovím na kolenou (aspoň v tom smyslu, že musí být bohoslovím modlíciho se člověka) a zabředlo by do jakési intelektuálštiny uhranuté problémy, které s jistotou, téměř sadistickou neodbytností předhazuje církvi, místo co by se trochu vážně snažilo je řešit, pak by přestalo být bohoslovím a pokleslo by na jakési opožděné měšťácké ochotničení.

Buďme tedy kněžími, kteří se modlí a kterým modlitba dodává síly snášet temnoty života, i když tato modlitba nás dovádí až k účasti na Kristově smrtelné úzkosti a na modlitbě jeho osamělosti ve chvíli, kdy se na kříži cítil opuštěný i od Otce.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Srov. Gal 5,6; Jak 5,16; Žid 12,1

V křesťanství platí víra, která se projevuje láskou. * Mnoho zmůže modlitba spravedlivého.

V. Vytrvale běžme o závod, který je nám určen. * Mnoho zmůže modlitba spravedlivého.

ČTVRTEK

Ze spisů Gerogese Bernanose

*(Deník venkovského faráře, Praha 1969, 128–129)**Kdo není se mnou, je proti mně*

Co jste udělali z pekla vy? Jakýsi ustavičný žalář, který se podobá vašim žalářům, a zavíráte tam už předem lidskou zvěř, kterou štve vaše policie od začátku světa – nepřátele společnosti. K těm přidáváte milostivě rouhače a bezbožníky. Který zdravý duch, které hrdé srdce by přijalo bez ošklivosti takový obraz Boží spravedlnosti? Když je vám ten obraz nepohodlný, je vám až příliš snadno jej odsunout. Lidé soudí peklo podle zásad tohoto světa, a peklo není z tohoto světa. Není z tohoto světa, a ještě méně z křesťanského světa. Věčný trest, věčné pokání – div je v tom, že o tom můžeme mít na tomto světě vůbec nějakou představu, když přece stačí, sotva z nás hřích vyjde, jediný pohled, jediné znamení, jediné němé zaúpení, aby se na člověka z výšin nebes vrhlo odpuštění jako orel. Ach, vždyť si i ten nejbídnější z živoucích lidí, třeba má za to, že už nemiluje, zachovává aspoň schopnost milovat. Peklo, to znamená nemilovat už. Nemilovat už, to zní ve vašich uších jako známé slovo. Už nemilovat znamená pro žijícího člověka milovat méně nebo milovat někde jinde. Ale co kdyby tato schopnost, která se nám zdá zcela neoddělitelná od naší bytosti, která se nám zdá samou naší bytostí – chápat je ještě jistým způsobem lásky – mohla docela zmizet? Nemilovat už, nechápat už, a přesto žít – ach, jaký div! Je všeobecným omylem připisovat ještě těm opuštěným bytostem něco z nás, z naší ustavičné pohyblivosti, kdežto ony jsou mimo čas, mimo pohyb, ustrnulé navždy. Neštěstí, nepředstavitelné neštěstí těch rozžhavených kamenů, které byly lidmi, je, že už nemají nic, oč by se dělily.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

1 Jan 3,8; 1 Jan 4,8

Kdo se dopouští hříchu, je z ďábla, protože ďábel hřeší od začátku. * Boží Syn přišel proto, aby ďáblově činnosti udělal konec.

V. Kdo nemiluje, Boha nepoznal, protože Bůh je láska. * Boží Syn přišel proto, aby ďáblově činnosti udělal konec.

PÁTEK

Z meditací René Voillauma, kněze

(Duchovní cvičení se Svatým otcem Pavlem VI. ve Vatikáně, Řím 1975, 50–51)

Hospodin, náš Bůh, je jediný Pán; miluj ho!

Mnozí lidé mají dojem, že doopravdy nepotkali nikoho, koho by mohli milovat. Jsou některé duše, které jako by byly ochrnuté, snaží se být věrné, někdy i hrdinně věrné požadavkům určitého zákona, Ježíšova zákona, zákona evangelia. Ale něco se v těchto duších neotevřelo: nepotkaly Ježíše!

A tak jsme u otázky: „Co to znamená, potkat ve svém životě Ježíše?“ Je to snad otázka citu? Je to snad citové setkání? Přece dobře chápeme, že Ježíš řekl, že láska záleží v plnění jeho vůle. Ostatně úplně stejně definoval svůj způsob lásky, kterou měl ke svému Otcí: *Zachováte-li moje přikázání, zůstanete v mé lásce, jako jsem já zachovával přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. Je-li toto hluboce pravdivé, je-li pravdou, že dokonalost, k níž jsme povoláni, je láska, kterou máme uskutečňovat ve svém životě a podle které budeme souzeni v soudný den, a jestli tato láska záleží v plnění vůle Páně a v zachovávání jeho přikázání, pak je v takovém chování přece jen něco víc, protože tady milujeme Pána, neboť láska, kterou máme k Bohu, láska, kterou máme k Ježíši Kristu, musí být ještě něčím doprovázena: ať už *rozjímáním* nebo nesmírnou *něžností* k lidem.*

Takto nás tedy Pán vede až za nás samé. Jinak řečeno: nemyslím, že bychom opravdu byli s to proniknout v lásce k Ježíši dál, než za první etapu citlivosti bez přímého vedení Ducha Svatého. A tato činnost Ducha Svatého se projevuje buď milostmi rozjímání, anebo milostmi podivuhodného daru něžnosti k bližnímu. Zdá se mi, že nemůžeme jinak než si vybrat jednu, či druhou cestu – a pak poznáme, co je to láska k Pánu!

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Jan 15,9.13

Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás. * Zůstaňte v mé lásce.

V. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život. * Zůstaňte v mé lásce.

SOBOTA

Z homilií svatého Jana Zlatoústého, biskupa

(Sur l'incompréhensibilité de Dieu, 5, SC 28,308–311)

Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus

Modlitba pronášená horlivě a v úzkosti, to je modlitba, která stoupá až do nebe. A abys dobře poznal, že modlitby mají větší naději na vyslyšení, jsou-li pronášeny v úzkosti, poslechni si, co říká svátý pisatel: *K Hospodinu jsem volal ve své bídě, a vyslyšel mě.*

Cítíš se nejistý? Je to naopak velké bezpečí a velká výhoda myslet si, že nemáme důvod k pocitu jistoty – tak jako nás zase zahanbuje a odsuzuje, když si myslíme, že máme všechny důvody být si sami sebou jisti.

I kdybys byl vykonal mnoho dobrých skutků a tvé svědomí ti nic nevyčítá, jestliže si myslíš, že máš všechny důvody k pocitu sebejistoty, ztrácíš z modlitby jakýkoli užitek. A naopak, když máš svědomí zatížené břemenem milionu hříchů, jen když jsi přesvědčen, že jsi poslední z lidí, budeš se moci obrátit na Boha s naprostou jistotou.

Představ si dva vozy: do jednoho zapřáhni ctnost a pýchu, do druhého hřích a pokoru – a uvidíš, jak vůz tažený hříchem předjíždí vůz ctnosti; samozřejmě, že ne vlastní silou, nýbrž silou pokory, která je připojena. Právě tak zase ten druhý vůz bude poražen nikoliv pro slabost ctnosti, nýbrž proto, že ho tak tíží pýcha.

Aby sis uvědomil, jak jedno spřežení je rychlejší než druhé, vzpomeň si na farizea a celníka.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Iz 66,2; Sir 35,17; Mt 11,29

Shlédnu na pokorného, duchem zkroušeného, plného úcty před mými slovy. * Učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.

V. Modlitba chudého proniká oblaka. * Učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.

4. TÝDEN POSTNÍ

NEDEĚLE

Z komentáře sv. Efréma, jáhna, k evangelijní harmonii „Diatessaron“

(*Saint Ephrem's Commentary on Tatian's Diatessaron*, Oxford 1993, str. 259)

Já jsem světlo světa

Udělal ze sliny bláto a potřel mu jím oči; a ze země vytrysklo světlo tak jako na počátku, když na všem spočíval stín nebe a temnota a když rozkázal světlu, a ono se zrodilo z temnot. A tak uzdravil vadu, která trvala od narození, aby ukázal, že on, jehož ruka doplnila to, čeho se nedostávalo přírodě, byl skutečně ten, jehož ruka učinila na počátku všechno stvoření. A jelikož odmítali mu uvěřit, že byl před Abrahámem, dokázal tímto skutkem, že je Synem toho, který svou rukou stvořil prvního Adama z hlíny.

Učinil to pro ty, kdo ke své víře potřebovali zázraky: *Židé hledají zázraky*. Slepému neotevřel oči rybník Siloe, podobně jako Námána neočistily vody Jordánu – to vše uskutečnil Pánův příkaz. Ba co víc: nás očisťuje nikoli křestní voda, nýbrž jména, která se nad ní vyslovují. *Potřel mu blátem oči*, aby se Židé umyli ze zaslepenosti srdce. Když ten slepec odešel mezi zástup lidí a ptal se: „Kde je Siloe?“, bylo vidět, že má na očích bláto. Lidé se ho vyptávali, on jim odpovídal a oni šli za ním, aby viděli, jak se mu oči otevrou.

Ti, kteří viděli hmotné světlo, byli vedeni slepcem, který viděl světlo duchovní; a slepec ve své tmě byl veden těmi, kteří navenek viděli, ale duchovně byli slepí. Slepec si smyl z očí bláto a uviděl sama sebe; ti ostatní si smyli ze srdce zaslepenost a prohlédli. A tak náš Pán tím, že vnějšně otevřel oči jednomu slepci, otvíral ve skrytu oči mnoha jiným slepcům. Tento slepec byl pro našeho Pána dobrým ziskem – skrze něho získal mnoho slepců, které uzdravil ze slepoty srdce.

V těchto několika Pánových slovech byly skryty podivuhodné poklady a v tomto uzdravení byl načrtnut určitý symbol: Ježíš, Syn Stvořitelův.

Jdi a umyj se – aby někdo nepokládal toto uzdravení spíše za podvod než za zázrak, poslal ho, aby se umyl. Řekl to proto, aby ukázal, že ten slepec nepochyboval o Pánově moci uzdravovat, a aby on tím, jak jde a při tom vypráví, uvedl tu událost ve známost a projevil svou víru.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mt 5,8; Gal 3,7

Blahoslavení čistého srdce. * Oni budou vidět Boha.

V. Kdo jedná na základě víry, to jsou pravé Abrahámovy děti. * Oni budou vidět Boha.

PONDĚLÍ

Ze spisu „Oblak nevědění“

(*Oblak nevědění*, 37–38, ed. P. Toman, Praha 2000, str. 100–101).

Jen jdi, tvůj syn je živ

Muž či žena, které náhle vyděsí požár, úmrtí, nebo cokoli jiného, jsou prudkým hnutím myslí přivedeni k pláči nebo k modlitbě o pomoc. A jak se v takové situaci člověk modlí? Samozřejmě, že ne záplavou slov, dokonce ani ne nějakými dlouhými slovy! A proč? Protože v takové situaci nechce příliš marnit čas tím, že by ze široka hovořil o své naléhavé potřebě a o svém rozrušení. V hrůze ze sebe vyrazí jedno krátké slovo: „Hoří!“ nebo „Pomoc!“

Tak jako se takové slůvko zabodne do uší těch, kdo je uslyší, stejně tomu bude v případě kratičkého slova modlitby, jestliže nebude jen vysloveno nebo myšleno, ale zazní v něm také úmysl spočívající v hlubině našeho ducha. Hlubina ducha je totéž jako výšina ducha, neboť v těchto věcech znamenají výšina, hlubina, délka i šířka totéž. Takové slovo zasáhne uši Všemohoucího Boha mnohem rychleji než jakýkoli bezmyšlenkovitě omílaný dlouhý žalm. Proto stojí psáno: *Krátká modlitba proniká nebesy.*

Proč tato krátká modlitba jediného slovíčka pronikne nebesy? Samozřejmě proto, že vychází přímo ze srdce, z výšin i hlubin, z délky i rozlehlosti ducha člověka, který se modlí. Z výšin, neboť se modlí se vší mocí svého ducha; z hlubin, neboť v takovém kratičkém slovíčku je obsaženo vše, co duch zná; z délky, neboť by mělo být právě takové, jaké je nyní, mělo by vždy volat k Bohu tak, jak volá nyní; z rozlehlosti, neboť se nabízí všem lidem, jak samo chce. Ano, dokonce i tehdy, je-li to velmi hříšná duše, která byla Bohu nepřítelem. Jestliže díky milosti mohla vykřiknout kratičké slovíčko ve výšinách, hlubokosti, délce i rozlehlosti, bude vždy vyslyšena pro svůj zmučený výkřik a Bůh jí pomůže.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mt 6,7-8; 1 Tim 2,1

Když se modlíte, nebuďte povídaví jako pohané. * Váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

V. Ať se konají modlitby prosebné, přímlybné i děkovné za všechny lidi. * Váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

ÚTERÝ

Z homilií připisovaných svatému Jana Zlatoústému, biskupovi

(Homilie na Janovo evangelium, hom. 36, PG 59,203–204)

Hned byl ten člověk uzdraven

Spasitel chtěl ustanovit křest na odpuštění hříchů, jehož předobraz nacházíme v nemocném u rybníka Bethzatha a dalších podobných postavách. Bůh nejprve přikázal vnější očistu, aby smyl poskvrny těla a skvrny, které ve skutečnosti neexistovaly, ale byly za ně považovány, například ty, které vznikly kontaktem s mrtvolou, malomocenstvím nebo z jiných podobných příčin. Později Bůh chtěl, aby voda byla také účinným lékem na různé nemoci, jak vidíme zde: *V podloubích ležávalo množství nemocných, slepých, chromých a ochrnutých*. Aby nás lépe připravil na milost křtu, nespokojil se už jen s očišťováním vnějších poskvrn, ale léčil nemoci.

Voda v rybníku u Ovčí brány však neuzdravovala nemocné na základě své přirozenosti – jinak by měla svou vlastní účinnost vždy –, ale pouze tehdy, když do ní sestoupil anděl: *Čas od času totiž sestupoval do rybníka anděl Páně a rozvířil vodu*. Stejně je tomu i při křtu. Voda nepůsobí sama o sobě, ale teprve po přijetí milosti Ducha Svatého smývá všechny hříchy. Anděl, který sestoupil z nebe, tuto vodu rozvířil a propůjčil jí zvláštní účinnost proti nemocem, aby Židy poučil, že Pán andělů má moc uzdravovat všechny nemoci duše. V onom příběhu byla samotná nemoc překážkou pro toho, kdo chtěl dosáhnout uzdravení, jak uvádí evangelista: *Kdo se pak do vody po rozvíření dostal první, uzdravil se, ať byl stížen jakoukoli nemocí*. Nyní naopak může mít přístup k uzdravení každý, protože to není anděl, kdo přichází rozvířit vodu, ale Bůh andělů, ten koná všechny tyto zázraky.

Stejně jako sluneční paprsky svítí po všechny dny, které následují jeden po druhém, aniž by se vyčerpaly a aniž by hojnost, s níž slunce šíří své světlo, umenšila jeho zářivost, tak ani množství těch, kdo mají účast na milosti Ducha Svatého, neumenšuje její božskou účinnost. Po rozvíření vody se uzdravil jen jeden člověk, takže ti, kteří znali schopnost této vody uzdravit nemoci těla, mohli snáze uvěřit, že voda může léčit i nemoci duše.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

1 Petr 3,21; Řím 8,9; Kol 2,12

Voda, která byla předobrazem křtu, i vám nyní přináší spásu. * Žijete ne podle těla, nýbrž podle Ducha.

V. Křtem jste byli spolu s Kristem položeni do hrobu, a tím také zároveň s ním vzkříšeni.

* Žijete ne podle těla, nýbrž podle Ducha.

STŘEDA

Z kázání svatého Augustina, biskupa

(In evangelium Iohannis tractatus, tr. 23, PL 35,1586–1589)

Jako Otec křísí mrtvé a je oživuje, tak i Syn oživuje, koho chce

Poté, co náš Pán řekl, že koná totéž co Otec a že to koná stejným způsobem, dodává: *Vždyť Otec Syna miluje a ukazuje mu všechno, co sám koná. Zdá se, že to souvisí s tím, co řekl výše: Syn nemůže sám ze sebe konat nic, nýbrž jen to, co vidí, že koná Otec.*

Někdo by při těchto slovech mohl být zneklidněn, téměř ho slyším říkat: „Otec tedy jedná odděleně, aby Syn viděl, co dělá Otec, jako když dělník, který chce naučit svého syna svému umění, mu ukazuje všechna jeho tajemství, aby sám dělal všechno, co vidí dělat svého otce?“ Jestliže totiž Otec je Synovi vzorem v tom smyslu, že oči Syna jsou upřeny na ruce Otce, aby viděly, jak jedná, jak lze pak chápat nerozdílnou Trojici? Řekneš mi: „Ukazuji svému synovi, co chci dělat, a on to dělá, a jsem to já, kdo to dělá takříkajíc skrze něj.“ Ale je zde obrovský rozdíl, neboť ty před svým jednáním ukazuješ svému synovi, co chceš udělat. Musíš ke svému synovi mluvit jinými slovy, než jsi ty a než je on. Použil by Bůh Otec jiné slovo, aby promluvil ke svému Synovi? Vždyť Syn je Slovo Otce; použil by snad Otec slovo, aby mluvil ke Slovu? Můžeme se domnívat, že z Otcových úst vyšel stvořený a pomíjivý zvuk, aby zasáhl Synovo ucho?

Odlož všechny tělesné představy. Nemůžeš-li pochopit, co Bůh je, pochop alespoň, co není: získáš mnoho, nebudeš-li mít o Bohu myšlenky, které jsou v rozporu s jeho božskou přirozeností.

Uvažujte ve své duši o obrazu pravdy, kterou vám chci vysvětlit: Ve tvé duši vidím vzpomínky a myšlenky. Vaše paměť předkládá Kartágo vašemu myšlení a ukazuje vašemu pozornému rozumu, co v Kartágu existovalo předtím, než jste k němu obrátili svou pozornost. Zde se tedy projevuje jak paměť, tak zrak rozumu, a to vše bez výměny slov, bez použití jakéhokoli vnějšího znamení; a přesto všechno, co máš ve své paměti, jsi obdržel zvenčí.

Na druhé straně Otec nepřijal zvenčí to, co ukazuje Synovi; vše se zde děje uvnitř; žádné stvoření by totiž neexistovalo vně, kdyby nepřijalo svou existenci od Otce skrze Syna. A právě tím, že ho ukázal svému Synovi, ho Otec stvořil, protože ho stvořil skrze svého Syna v téže době, kdy ho viděl. Otec tedy plodí Synovo vidění stejným způsobem, jakým plodí Syna, a je to Otcovo ukázání, které plodí Synovo vidění, nikoliv vidění, které plodí ukázání. Kdyby oko naší vytríbenější duše mohlo proniknout hlouběji do těchto hlubin, mohli bychom zjistit, že Otec se nijak neliší od úkonu, jímž ukazuje svého Syna, stejně jako se Syn neliší od úkonu, jímž vidí, co je mu ukázáno.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

1 Tim 6,16

Bůh jediný má nesmrtelnost a přebývá v nepřístupném světle. * Jemu patří čest a věčná moc!

V. Nikdo z lidí ho neviděl, ani uvidět nemůže. * Jemu patří čest a věčná moc!

ČTVRTEK

Ze spisů blahoslavené Anděly z Foligna

(*Complete works*, Instruction 23, New York 1993, str. 280–281)

Vaším žalobcem je Mojžíš, na kterého vy spoléháte

Ve středu Svatého týdne jsem byla ponořena do rozjímání o smrti Božího Syna a rozjímala jsem s bolestí; snažila jsem se zjednat si v duši prázdno, abych ji mohla uchopit a držet plně soustředěnou na utrpení a smrt Božího Syna; a byla jsem cele pohroužena do touhy najít sílu, jak si toto prázdno zjednat a jak účinněji rozjímat.

A tu mi bylo řečeno do duše: „Zamiloval jsem si tě ne pro zábavu.“

Tento výrok mi zasadil do duše smrtelnou ránu; nevím, jak je možné, že jsem nezemřela, protože se mi otevřely oči a já jsem zřetelně viděla, jak pravdivý ten výrok je. Viděla jsem, jaké doopravdy jsou skutky a účinky této lásky, kam až vpravdě Božího Syna dovedla. Spatřila jsem, co v životě a ve smrti zakusil z lásky ke mně; skutečnou ctností té nevýslovné lásky, která ho vnitřně spalovala; a cítila jsem to slovo, které mi bylo řečeno, v celé jeho neslýchané pravdivosti: ne, ne, on mě nemiloval jen tak pro zábavu, nýbrž strašlivě vážnou láskou, pravou, hlubokou, dokonalou, která byla v jeho útrokách.

A tu se mi ukázala moje vlastní láska k němu jako nějaký špatný žert, jako nějaká ohavná lež. V té chvíli se mi bolest stala nesnesitelnou a já jsem čekala, že na místě zemřu. A přišla další slova, která ještě zvětšila moje utrpení: „Zamiloval jsem si tě ne pro zábavu, stal jsem se tvým služebníkem ne s úšklebkem, dotknul jsem se tě ne z dálky!“ Moje bolest, už tak smrtelná, se ještě stále stupňovala a já jsem začala křičet: „Ach, se mnou je to právě naopak! Moje láska, to byl jen žert, lež, strojenost. Já jsem se nikdy nechtěla k tobě doopravdy přiblížit, sdílet s tebou ty práce, které jsi pro mne podstoupil a které jsi chtěl podstoupit; já jsem ti nikdy nesloužila pravdivě a dokonale, ale nedbale a obojace.“

Když jsem tyto věci spatřila, když jsem na vlastní oči uviděla opravdovost jeho lásky i to, jak se taková opravdovost projevuje, jak se úplně celý a naprosto vydal mně do služeb, jak se ke mně přiblížil, jak se skutečně stal člověkem, aby nesl a doopravdy cítil moje bolesti; a když jsem v sobě viděla naprostý opak toho všeho, myslala jsem, že zemřu bolestí. Zdálo se mi, že se mi hrud' rozskočí a srdce že mi pukne. A jak jsem se upínala zvláště na výrok: „Dotknul jsem se tě ne zdálky“, připojil on ještě jiný a já jsem slyšela, jak říká: „Já jsem tvé duši bližší než ona sama.“ A moje bolest se ještě zvětšila. Čím více jsem viděla, jak Bůh je mi blízký, tím víc jsem viděla, jak jsem já jemu vzdálená.

On dodal ještě jiná slova, která mi ukázala nitro věčné Lásky: „Kdyby mě někdo chtěl cítit ve své duši, já bych se mu nevyhýbal; kdyby mě někdo chtěl vidět, s nadšením bych mu dal patřit na svou tvář; kdyby se mnou chtěl někdo mluvit, povídali bychom si spolu s nesmírnou radostí.“ Tato slova ve mně vyvolala touhu: necítit nic, nevidět nic, neříkat nic, nedělat nic, co by se mohlo nelíbit tomu, který mluví.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Srov. Řím 8,23; Jan 3,16

Máme první dary Ducha, ale uvnitř naříkáme. * Očekáváme své přijetí za syny, vykoupení našeho těla.

V. Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna. * Očekáváme své přijetí za syny, vykoupení našeho těla.

PÁTEK

Z meditací Louise Locheta

(L'Évangile de la liberté, Paris 1968)

Byli by ho rádi zatkli, ale ještě nepřišla jeho hodina

Nesmí nás mýlit jakási vášnivost, která se zmocňuje Ježíše, když se dostane do dramatické slovní pŕtky s farizeji. Jeho slova, gesta a kletby nám připadají útočné, prudké a štvavé. Také v tom dovršuje Starý zákon jako nový Mojžíš a nový Eliáš.

Je to proto, že podobně jako proroci našel přímo uprostřed Božího lidu něco horšího než opuštění Zákona – jeho překroucení. A tak jeho rozhořčení jen vyjadřuje jeho vroucí lásku k Boží svatosti.

Jestliže se Ježíš tak prudce staví proti farizeům, není to proto, aby je zavrhl, ale aby je zachránil od farizejství, které převrací jejich hodnoty; a jestliže evangelium nám o těchto bojích vypráví, je to proto, aby i nás od farizejství očistilo; vždyť ono nám hrozí stále. V Ježíšovi musíme slyšet proroka, který hrozí jen proto, aby spasil, a který přes událost dneška míří na lidstvo všech dob.

Farizejství je celkový postoj osoby. Zasahuje všechno v morálce i v náboženství, vztah k Bohu i ke druhým. Není to nějaká zvláštní chyba; je to skrytá neřest, která kazí všechny ctnosti.

V podstatě je zde pokřivený ten nejniternější úmysl. Farizeus se spoléhá na svou vlastní spravedlnost. To, že doslova zachovává Zákon, je pro něho zárukou spásy. Tu si zasloužil svou vlastní ctností: *Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všeho, co vyžískám*. Ospravedlňuje sám sebe. A právě zde, v centru všeho, je převrácené i jeho pouto k Bohu. Neuznává, že jedině Bůh dává spásu, jedině Bůh že posvěcuje. Jeho spravedlnost je jeho vlastní, ne Boží. To je nejzákladnější hřích.

Tato samolibost před Bohem na základě vykonaného díla vrcholí v pohrdání druhými na základě vlastní spravedlnosti. Farizeus získává hodnotu ve svých vlastních očích i v očích druhých lidí tím, že přesně dodržuje Zákon. Zájem se přesouvá. Důležitým se stává dojem, jakým zapůsobí, pohled bližního, obdiv druhých lidí – a to ho posiluje v úctě, kterou sám k sobě má. *Všichni dělají tak, aby je lidé viděli*.

Je to naprosté převrácení Zákona, který byl dán, aby se stal výrazem lásky; převrácení samého člověka, který byl stvořen k Boží slávě. Převrací se a pokřivuje v oslavu sebe sama.

Spor se týká samé podstaty, a proto je rozhodující a nedá se dobojovat. Není možné smíření mezi Kristem a farizeem, právě tak jako není možné smíření mezi Bohem a mamonem. O této příznačnosti evangelia mluví sv. Pavel v listě Římanům, když říká, že víra v Krista vždycky znamená, že se pohan i farizeus v nás obrací.

Jde tu totiž nakonec o evangelium samé, o opravdovost nového vztahu člověka k Bohu a Ježíši Kristu, ba víc: o božské zjevení pravého Boha, který je Bohem lásky a Otcem milosrdenství ve svém Synu – Spasiteli světa.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mt 5,20; Lk 3,13

Nebude-li vaše spravedlnost dokonalejší než spravedlnost učitelů Zákona a farizeů, * do nebeského království nevejdete.

V. Pokud se neobráte, * do nebeského království nevejdete.

SOBOTA

Ze spisů Charlese Péguyho

(Note conjointe sur M. Descartes et la philosophie cartésienne, Paris 1914)

Copak přijde Mesiáš z Galileje?

Je něco horšího než mít špatné názory. Je to mít názory hotové. Je něco horšího než mít špatnou duši, ba dokonce i než kazit si duši. Je to mít duši hotovou. Je něco horšího než mít zvrácenou duši. Je to mít duši zvykovou.

Stalo se už, že milost pronikla neuvěřitelnými cestami a neuvěřitelnými milostmi do špatné, ano i zvrácené duše; a stalo se už, že bylo zachráněno něco, co se zdálo ztraceno. Ale nestalo se, aby zvláčnělo něco, co bylo nalakované: aby bylo proluto něco, co bylo neprodyšné; aby ssálo něco, co bylo zvykové.

Odkud přichází tolik nedostatků? Nedostatky mají totiž také svou příčinu a přicházejí. Odkud tedy přichází tolik nedostatků, které pozorujeme na účincích milosti? Ačkoli milost dosahuje netušených vítězství i v duších těch největších hříšníků, zůstává často neúčinná u lidí nejpočetnějších. Právě ti nejpočetnější totiž – nebo prostě počestní lidé nebo zkrátka ti, kterým se tak říká a kteří jsou za takové rádi považováni – na svém brnění nemají žádnou chybu. Nejsou zranění. Z kůže jejich nedotčených mravů se jim vyvine bezvadná, vydělaná hovězí kůže a z té dokonalý krunýř. Není na nich vidět onen otvor, který po sobě zanechává nějaké hrozné zranění, nezapomenutá úzkost, nějaký pohled nebo věčně nesrůstající šev, smrtelný neklid či neviditelná postranní myšlenka, skrývaná hořkost, neustále tajené pády nebo stále se zacelující jizva.

Oni nemají ten „vchod“, kterým je v podstatě pro milost hřích. Jelikož nejsou zranění, nejsou už ani zranitelní.

Jelikož jim nic nechybí, nikdo jim nic nepřináší. Ani Boží láska neovazuje to, co na sobě nemá žádné rány. Samaritán zvedl raněného muže proto, že ležel na zemi. Veronika utřela Ježíšovi tvář rouškou proto, že ta tvář byla špinavá. Ale toho, kdo neupadl, nebude nikdo zvedat; a toho, kdo není špinavý, nebude nikdo utírat.

Počestní lidé se nesmočí v milosti.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Žid 3,12; Žl 95,8; Srov. Jan 1,16

Dejte pozor, aby nikdo z vás neměl srdce zlé a nevěřící. * Nezatvrzujte svá srdce.

V. Všichni jsme dostali milost za milostí. * Nezatvrzujte svá srdce.

5. TÝDEN POSTNÍ

NEDĚLE

Z kázání svatého Augustina, biskupa

(*In evangelium Iohannis tractatus*, tr. 49, PL 35,1753–1758)

Já jsem vzkříšení a život

On je vzkříšení, protože je život.

Kdo věří ve mne, i kdyby zemřel, bude živ a nikdo, kdo žije a věří ve mne, nezemře na věky. Co se tím chce říci? Kdo věří ve mne, i kdyby zemřel, bude živ. – I kdyby zemřel jako Lazar, bude živ, protože Bůh není Bohem mrtvých, nýbrž živých. Toto odpověděl Kristus Židům, když mluvil o dávno zesnulých otcích – o Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi: *Já jsem Bůh Abrahámův a Bůh Izákův a Bůh Jakobův; ne Bůh mrtvých, nýbrž živých, neboť skrze něho mají všichni život. Věř tedy, a i když jsi zemřel, budeš živ. Jestliže však naopak nevěříš, jsi mrtev, i když žiješ.*

Jednoho dne chtěl jeden učedník odložit svůj odchod za Pánem a předložil mu svou žádost: *Dovol mi, abych nejdříve šel pohřbít svého otce. Ale Ježíš mu řekl: „Pojď za mnou a nech, ať mrtví pochovávají mrtvé!“* Byl tam jeden mrtvý k pohřbení a další mrtví, kteří se chystali toho mrtvého pohřbít: jeden byl mrtvý tělem, ostatní duší.

Odkud přišla smrt duše? Z nepřítomnosti víry. Odkud přišla smrt těla? Z nepřítomnosti duše. Víra je tedy duší, životem naší duše.

Kdo věří ve mne, praví Ježíš, i kdyby zemřel smrtí těla, bude živ životem duše až do dne, kdy jeho tělo povstane a již nezemře; čili: kdo věří ve mne, i když zemře, bude živ. A kdokoli žije v těle a věří ve mne, i kdyby na čas zemřel smrtí těla, nezemře navždy pro život své duše a pro nesmrtelnost vzkříšení.

To je pravý význam slov: *Kdo žije a věří ve mne, nezemře na věky. Věříš tomu? – Ano, Pane,* odpověděla mu Marta, *já jsem uvěřila, že ty jsi Mesiáš, Boží Syn, který přichází na tento svět!*

Když tedy Marie přišla tam, kde byl Ježíš, a uviděla ho, padla mu k nohám a pravila: *Pane, kdybys zde byl býval, můj bratr by nebyl umřel.* Ježíš tedy, když viděl, jak pláče a jak pláčou také Židé, kteří přišli s ní, v duchu velice pohnut se zachvěl a řekl: *Kam jste ho položili?* Nevím, co nám chtěl říci tímto pohnutím ducha, tímto vnitřním zachvěním. Kdo by ho totiž mohl rozechvět, kromě něho samého? Kristus byl rozechvěn, protože to chtěl; vždyť tam, kde je nějaká vyšší moc, může být lidská slabost rozechvěna jen potud, pokud to tato moc dovolí.

Který velký hříšník však nepředstavuje čtyři dny mrtvého, pohřbeného v hrobě? K čemu tedy toto Kristovo rozechvění? K tomu, aby tě poučilo, jak máš být rozechvěn ty, když vyčerpán padáš pod tak velkou tíží hříchu. Zamyslel ses nad sebou, uznal jsi, že jsi vinen, před svým zrakem jsi rozvinul celý svůj život: toto jsem tedy udělal, a Bůh mne ušetřil; slyšel jsem evangelium, a nevážil jsem si jej; byl jsem pokřtěn, a zase jsem upadl do starých chyb. Co dělat? Kam jít? Jak uniknout?

Když si toto řekneš, Ježíš se zachvěje, neboť víra ho dojíká. Tento hlas rozechvělé duše, to je naděje na brzké vzkříšení. Je-li víra uvnitř tvé duše, je tam Ježíš Kristus, který se chvěje; je-li víra v nás, je v nás i Ježíš Kristus, jak to dosvědčuje apoštol, když praví: *Kristus ať přebývá vírou ve vašich srdcích.*

Tvoje víra v Ježíše Krista – to je Ježíš Kristus ve tvém srdci.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Ef 2,1; Řím 10,10; 1 Jan 1,7

Byli jsme mrtví pro své poklesky a hříchy. * Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy vede ke spáse.

V. Krev jeho Syna Ježíše Krista nás očišťuje od každého hříchu. * Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy vede ke spáse.

PONDĚLÍ

Z apoštolského listu Svatého otce Františka

(Misericordia et misera, 2.5.13.15.18.19.20)

Kdo z vás je bez hříchu, ať po ní hodí kamenem první

Milosrdenství je konkrétním skutkem lásky, která díky odpuštění život přetváří a proměňuje. V tom se projevuje její božské tajemství. *Bůh je milosrdný a jeho milosrdenství trvá navěky*; z generace na generaci bere do náručí každého člověka, který v něho důvěřuje, proměňuje ho a daruje mu svůj vlastní život.

Na prvním místě jsme povoláni k tomu, abychom milosrdenství *slavili*. Jaké bohatství je obsaženo v modlitbě církve, při níž vzýváme Boha jako Otce milosrdenství! Při liturgii se milosrdenství nejen opakovaně připomíná, ale reálně se dostává a žije.

Milosrdenství má rovněž tvář *útěchy*. *Potěšte, potěšte můj lid* jsou pronikavá slova, která nás prorok nechává slyšet i dnes, aby se slovo naděje dostalo ke všem, kdo se nacházejí v utrpení a v bolesti. Nenechme si nikdy ukrást naději, jež pochází z víry ve zmrtvýchvstalého Pána. Je pravda, že často jsme podrobni tvrdé zkoušce, ale nikdy nám nesmí chybět jistota, že Pán nás miluje.

Zvláštní význam nabývá *okamžik smrti*. Církev vždy prožívala tento dramatický přechod ve světle zmrtvýchvstání Ježíše Krista, který otevřel cestu k jistotě života budoucího věku. Musíme čelit velké výzvě, zejména v soudobé kultuře, která smrt často banalizuje až do té míry, že z ní dělá pouhou fikci anebo ji skrývá. Se smrtí je však třeba se vyrovnávat a připravovat se na ni jako na bolestný, nevyhnutelný, ale smysluplný přechod, jako na skutek největší lásky k lidem, kteří nás opouštějí, i k Bohu, jemuž jdou vstříc.

Nadešel čas dát prostor fantazii milosrdenství, aby uvedla v život mnohá nová díla, plody milosti. Vynaložme proto veškeré úsilí na to, abychom bratrské lásce dávali konkrétní podoby a skutkům milosrdenství nově porozuměli. Ono má všezahrnující dosah, a proto se šíří jako olejová skvrna, jež nezná hranic. V tomto smyslu jsme povoláni dávat skutkům milosrdenství, které známe odedávna, novou tvář. Kultura milosrdenství se utváří vytrvalou modlitbou, chápavou otevřeností pro působení Ducha, důvěrnou znalostí životů svatých a konkrétní blízkostí chudým.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Pláč 3,32; Lk 6,36

Jestliže Bůh potrestá, opět se smiluje podle množství svého slitování. * Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!

V. Lásky všechno omlouvá, všemu věří, nikdy nad ničím nezoufá, všecko vydrží. * Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!

ÚTERÝ

Z meditací Yvese Raguina, kněze

(Chemins de la contemplation: Eléments de la vie spirituelle, Paris 1969)

Až povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že jsem to já

Když se člověk rozhodl, že odjede hledat Boha, je třeba sbalit zavazadla, osedlat oslíka a vydat se na cestu. Boží horu je v dále sotva vidět... Za úsvitu je třeba vyrazit.

Je to důležitý odjezd. Je třeba říci sbohem. Čemu? Všemmu a ničemu. Ničemu, protože tento svět, který opouštíme, bude tady stále blízko nás, v nás, až do posledního dechu; pořád blízko nás. Všemmu, protože odjíždíme-li hledat Absolutno, pálíme mosty spojující nás se vším, co by nás mohlo od této cesty odvrátit. Rozloučení musí koneckonců nastat ani ne tak vzdáleností jako spíše odpoutáním.

Ano, když se chceš modlit, musíš otevřít svůj dům a rozvázat svou duši v Bohu. Každý způsob života vyžaduje nějaké odpoutání. Takto se musí od sebe odpoutat a rozvázat duše manželů i duše snoubenců. Jinak není možná láska, ale jen sobectví, hledané v tom druhém. V nejzazším bodě lásky je láska Boží, naprosté a vzájemné darování jednoho druhému. Ale pro člověka je Bůh ten druhý; druhý, který se nakonec zjeví v lásce, jako bytí našeho bytí.

Co si s sebou vzít? Celého sebe a nic méně. Podivná odpověď, když bylo řečeno, že je třeba všechno opustit a zvláště opustit sebe samého. A přece je to pravda; je třeba celý „se odvézt“. Mnoho lidí odjíždí jen zdánlivě: odvázejí s sebou jen prelud sebe sama, jen jakýsi abstraktní model. Než se vydají na cestu, dají sami sebe do bezpečí.

Na výpravu se tak vydává už jakýsi světec, osobnost vytvarovaná podle různých pojednání o dokonalosti. Vysílají na tu dobrodružnou cestu jakéhosi svého dvojníka, a pak se diví, že si z toho všeho přinášejí jen zklamání.

K odjezdu se musí na oslíka naložit všechno, co člověk má; odjet se vším, co sám je – s kostrou, s duchem, s duší. Musí se vzít všechno: velikost i slabosti, hříšná minulost, velké naděje, nejnížší a nejprudší sklony... všechno, všechno – protože všechno musí projít ohněm.

Jelikož konec cesty se ztrácí v Bohu a nikdo tu cestu nezná kromě toho, který přichází od Boha – Ježíše Krista –, je třeba, i když posloucháme mistry, které potkáváme, upírat oči jen na něho. On je cesta, pravda a život. A jedině on prošel tuto cestu oběma směry. Musíme vložit svou ruku do jeho a vyrazit.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Srov. Žid 10,20; srov. Mt 10,39; Řím 8,17

Ježíšova krev nám otevřela cestu novou a živou. * Kdo ztratí svůj život pro Krista, nalezne ho.

V. Musíme jako on trpět, abychom tak mohli spolu s ním dojít slávy. * Kdo ztratí svůj život pro Krista, nalezne ho.

STŘEDA

Z listu Vincenta Lebbeho, kněze a mučedníka, příteli

(Lettres du père Lebbe, Tournai 1960)

Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodní

(Po 17letém pobytu v Tiencinu je Vincent Lebbe odvolán z místa svého apoštolského působení, během kterého přispěl k obrácení nevídaného počtu lidí tím, že se stal „pro Číňany Číňanem“. Tváří v tvář těžké volbě: zda neuposlechnout představeného, nebo „se zpronevřit své povinnosti vůči lidu, k jehož pokřesťanštění byl povolán Bohem a církví“, se snaží řešit rozpor tím, že sdílí utrpení Kristovo; a smířit takto poslušnost s věrností svému povolání. Toto je jeho dopis jednomu příteli.)

Divíte se, že jsem tak málo nadšený. Musím se vám ještě jednou s uzarděním přiznat, že se vám nevyrovnám...

Vy nevíte, co jsem vytrpěl. Ani všechno to, co vám píši, vám neukázalo skutečné rány, zařaté v duši do živého: bolest do mne pronikla všemi otvory, usadila se ve mně, prolezla všemi vlákny, přímo jako by mi vysušila v kostech morek – ani to všechno nedovedu vyjádřit –, ale zdá se mi, že jsem trpěl mnohem víc než vy, ne proto, že by můj kříž byl těžší, ale proto, že moje ramena jsou slabší. A jak jsem se tak pořád obracel k tomu svému ubohému já, trpěl jsem tím, že tolik trpím a tím že mám tak málo ctností, že jsem tak daleko od ideálu síly, svatosti a sebezapření, o kterém jsem před třiceti lety snil.

A chvílemi, nezlobte se, jsem si připadal jako starý; nezmalomyslněl jsem sice, ale najednou mi pro mé úsilí scházela ta posila, která se dříve při sebemenší otázce s nadšením dostavovala. Myslím, že jsem ani hodinu nepracoval o nic méně, nenechal jsem úmyslně klesnout ruce do klína, nechtěl jsem ani na chvíli zběhnout z boje, i když jsem k tomu stále cítil pokušení – ale stejně; i když vůle zůstávala stejná, reflexy už ne.

K tomu dodejte ještě to – a já se tím nechlubím; bohužel dobře vím, že to je aspoň z polovice pohnutka nízká a sobecká –, že první, co by mi znělo jako zpěv, jako radostné Aleluja tomu tělesnému srdci, které by se tím do hloubi rozechvělo, to by byl hlas volajícího mne zpátky; vzkaz, který by mi umožnil zase uvidět své milované děti, mé bratry, ten Tiencin a jeho dobrý lid; a pokusit se něco dobrého pro ně vykonat. O tom již není ani řeči, ale zřejmě o něčem mnohem větším a lepším, co má být skutečným cílem mého života spíše než konkrétní a bezprostřední blaho Tiencinu – totiž o „vytvoření čínské národní církve“.¹

A při této zprávě jsem se také jistě zachvěl radostí, ale tou vyšší částí duše – neboť ta druhá, citlivější, zůstávala přece jenom celá raněná.

Nepohrdejte mnou za to, co vám píši, ale modlete se k Duchu Svatému, aby mi dal ten dar síly a úplného zřeknutí se sama sebe i naprostou lásku ke svaté vůli Boží, ať je jakákoli. Je to slabost? Je to předtucha? Zdá se mi, že jsem ještě zdaleka nedorazil na vrcholek, a zachvěl jsem se hrůzou před utrpením, které má přijít. Nu, člověk se přece jen snaží trochu se přemáhat, a tak by se lidé kolem mne asi divili, co jsem to právě řekl...

¹ Výraz „národní církev“ musí být chápán ve své historické souvislosti. V r. 1917 nemohlo jít o církev odloučenou od Říma. P. Lebbe tím myslel plně funkční církev té země – s kněžstvem a biskupy.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Žid 13,7; 1 Petr 1,22

Své představené poslouchejte a podřizujte se jim. * Abyste byli schopni nestrojené bratrské lásky.

V. Očistili jste se poslušností vůči pravdě. * Abyste byli schopni nestrojené bratrské lásky.

ČTVRTEK

Z traktátu „Proti bludným naukám“ od svatého Ireneje z Lyonu, biskupa

(*Contre les hérésies*, 4,13,4-14,2, SC 100,534–543)

Váš otec Abrahám zajásal, že uvidí můj den

Náš Pán, Boží Slovo, který nejprve učinil z lidí služebníky Boha, potom ty, kteří mu byli podrobeni, osvobodil. Jak to sám řekl svým učedníkům: *Již vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Ale vás jsem nazval přáteli, protože jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.* Neboť těm, kterým se dostane Božího přátelství, toto přátelství poskytne neporušitelnost.

Také na počátku, když Bůh stvořil Adama, neučinil tak proto, že by býval člověka potřeboval, nýbrž proto, aby měl do koho vložit svá dobrodiní. Vždyť nejen před Adamem, před jeho stvořením vůbec oslovovalo Slovo Otce, zůstávalo přitom v něm a samo jím bylo oslavováno, jak také praví: *A nyní oslav ty mě, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe dříve, než byl svět.*

A když nám přikázal, abychom ho následovali, zase to nebylo proto, že by byl naši službu nějak potřeboval, nýbrž proto, aby nám samotným dal spásu. Neboť následovat Spasitele znamená mít účast na spáse, tak jako jít za světlem, znamená mít účast na světle.

Když jsou nějakí lidé ve světle, neosvětlují a neozářují oni to světlo, nýbrž sami jsou jím osvěcováni a ozařováni: nejenže mu nic nepřinášejí, ale sami světla užívají a jsou jím osvěcováni.

Tak tomu je také se službou Bohu: Bohu tato služba nepřináší nic, protože Bůh službu od lidí nepotřebuje; ale těm, kteří mu slouží a jdou za ním, opatřuje Bůh život, neporušitelnost a věčnou slávu. Udílí svá dobrodiní těm, kteří mu slouží, proto, že mu slouží, a těm, kteří jdou za ním, proto, že za ním jdou – ale sám od nich žádné dobrodiní nedostává, neboť je dokonalý a nic nepotřebuje.

Jestliže Bůh požaduje lidskou službu, je to proto, aby ve své dobrotě a ve svém milosrdenství mohl udělit svá dobrodiní těm, kdo v jeho službě vytrvají. Protože právě tak jako Bůh nepotřebuje nic, člověk potřebuje být spojen s Bohem. Neboť sláva člověka je v tom, že vytrvá ve službě Bohu. Proto Pán svým učedníkům říkal: *Ne vy jste vyvolili mne, nýbrž já jsem vyvolil vás* – tak naznačil, že tím, že ho následují, neoslavují oni jeho, nýbrž proto, že následovali Božího Syna, byli sami od něho oslaveni. A také řekl: *Chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli moji slávu.*

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Nm 14,21; Řím 8,19

Hospodinova sláva naplní celou zemi. * Slávou Boží je živý člověk.

V. Celé tvorstvo nedočkavě čeká, až se Boží synové zjeví ve slávě. * Slávou Boží je živý člověk.

PÁTEK

Z meditací Jeana Corbona, kněze

(*Liturgie pramene, Praha 2015, 161–162*)

Byli by se ho rádi zmocnili, ale on jim unikl

Naším úkolem není z dálky či zvnějšku kopírovat Ježíšovo chování, o kterém vypráví evangelium, abychom se zbožštili a „byli jako Bůh“; toto prvotní pokušení je stále latentně přítomné. Naopak, je to on, kdo zbožšťuje naši lidskou přirozenost, s níž se spojil jednou provždy. Jeho božsko-lidské energie jsou od vzkříšení energiemi Ducha Svatého, který podněcuje a žádá naši odpověď. Naše lidství má účast na životě svatého lidství Krista podle míry synergie Ducha a našeho srdce. Vstoupit do jména Ježíše, Syna Božího, Pána, znamená být jím přitahován do hlubin našeho bytí se stejnou přitažlivostí, s jakou on přijal své lidství, když se vtělil a žil náš lidský úděl až ke smrti. V tom není žádný pseudomystický panchristismus, neboť lidská osoba zůstává sama sebou, stvořená a svobodná tváří v tvář svému Pánu a Bohu; ale není zde ani žádný moralismus, druhá chyba, která by na nás číhala, neboť lidská přirozenost má reálně účast na božství svého Spasitele.

„Člověk se stává Bohem právě tak, jako se Bůh stává člověkem,“ říká svatý Maxim Vyznavač. Křesťanská svatost je zbožštěním, protože v našem konkrétním lidství máme účast na božství Slova, které přijalo naše tělo. *Božská přirozenost*, o níž mluví svatý Petr, není abstrakce ani vzor, je to samotný život Otce věčně předávaný Synu a Duchu Svatému. Otec je jeho pramenem a Syn jej na nás rozlévá tím, že se stal člověkem. My se stáváme Bohem tím, že se stále více sjednocujeme s Ježíšovým lidstvím. Naše jediná otázka tedy zní: Jestliže naše lidství obléká Ježíšovo božství skrze jeho lidství, jak žil Boží Syn jako člověk v naší smrtelné přirozenosti? Evangelium bylo napsáno právě proto, aby nám odhalilo *smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš*, a Duch Svatý usiluje o to, aby nám toto smýšlení vlil do srdcí.

Podle spirituality své církve a zvláštních darů Ducha žije každý pokřtěný více nebo méně intenzivně to *smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš*; ale u každého křesťana je tajemství zbožštění v základu identické. Jeho lidství už mu nepatří v přivlastňovacím smyslu tohoto slova; patří tomu, který pro něj zemřel a vstal z mrtvých. Skutečně, vše, co působí přirozenost, její životodárná i smrtonosná síla, její dary a zkušenosti, omezení a hřích, toto vše už není moje, ale toho, *který mne miloval a vydal sám sebe za mne*. Tato změna vlastníka není morální ani pomyslná, je skutečná a mystická. Tato identifikace Ježíše s lidstvím každé lidské osoby jde daleko do nového vztahu, který navazuje s druhým. Ale když je k ní svoleno a je přijata, když se naše vzpurná vůle vydá Ježíšovu Duchu, uskutečňuje se naše zbožštění. Byl jsem zraněn hříchem a zásadně neschopen milovat, ale do mé přirozenosti byla znovu uvedena láska: *Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus*.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Ef 2,6; Řím 5,5

Když Bůh vzkřísil Krista Ježíše, vzkřísil zároveň s ním i nás. * Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán.

V. Bůh nám vykázal místo v nebi spolu s Kristem. * Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán.

SOBOTA

Z homilií Origena, kněze

(Commentary on the Gospel According to John: Books 13–32)

Aby rozptýlené Boží děti shromáždil vjedno

Ne každý člověk, který prorokuje, je prorokem, stejně jako ten, kdo vykonal jeden spravedlivý skutek, není ihned označen za spravedlivého – pokud ho například vykonal kvůli marné slávě. Tak také Kaifáš prorokoval, ale nebyl prorokem, podobně jako Balám.

Někdo by mohl říci, že Kaifáš neprorokoval z vnuknutí Ducha Svatého, protože i zlý duch může svědčit o Ježíši a prorokovat o něm. Démoni Ježíšovi říkali: *Víme, kdo jsi, svatý Boží*. Kaifášovým záměrem navíc nebylo získat učedníky pro Ježíše, ale popudit proti němu ty, kteří mu ve veleradě věřili, a vynutit si na nich rozsudek smrti. Kromě toho, jsou Kaifášova slova: *Je pro vás lépe* atd., která jsou součástí proroctví, pravdivá, nebo nepravdivá? Pokud jsou pravdivá, plyne z toho, že všichni ti, kdo se ve veleradě vyslovili proti Ježíši, budou spaseni, protože Ježíš zemřel za spásu lidu, a všichni získají tuto výhodu. Ale pokud je absurdní tvrdit, že Kaifáš a ostatní členové rady, kteří jednali proti Ježíšovi, jsou spaseni, bude nutné uzavřít, že to nebyl Duch Svatý, kdo mu tato slova diktoval, protože Duch Svatý nikdy nelže.

Pokud však přesto chceme přijmout, že Kaifáš mluvil pravdu, budeme muset pochopit, co říká svatý Pavel: *Ježíš z milosti Boží za všechny lidi podstoupil smrt a on je spasitel všech lidí, zvláště věřících*. Poznáme tak, že Kaifášovo proroctví je pravdivé v celé své šíři, počínaje slovy *Vy vůbec nic nevíte*. Oni skutečně nic nevěděli: nevěděli, že Ježíš je pravda, spravedlnost, moudrost a pokoj. Je také pravda, že bylo výhodné, aby tento jediný člověk – protože Ježíš je i člověkem – zemřel za národ, neboť je obrazem neviditelného Boha, a proto nemohl být podroben smrti. Zemřel za národ na základě moci, kterou měl, aby smazal zločiny celého světa tím, že je vzal na sebe.

Evangelistův dovětek: *To neřekl ze sebe* nás učí, že jsou věci, které můžeme říci sami od sebe bez cizí pomoci, ale že jsou jiné věci, které – i když jim nerozumíme v celém jejich rozsahu – jsou nám vnuknuty skrytou silou. V takové situaci se upínáme k významu, který se nám zdá, že věci, které říkáme, mají, aniž bychom chápali záměr, s nímž nám byly vnuknuty. Kaifáš zde tedy neříká nic o sobě a nemyslí si, že pronáší pravdivé proroctví, protože nechápe prorocký význam slov, která říká. Takoví byli ti takzvaní učitelé Zákona, o nichž svatý Pavel říká: *Chtějí být učiteli Zákona, a zatím vůbec nerozumějí tomu, co říkají a o čem se s takovou jistotou vyslovují*.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Lk 12,12; Nm 11,29; Žid 13,12

Duch Svatý vás poučí, co je třeba říci. * Kéž by Hospodin udělal z celého národa proroky.

V. Ježíš podstoupil utrpení za bránou, aby vlastní krví posvětil lid. * Kéž by Hospodin udělal z celého národa proroky.

SVATÝ TÝDEN

KVĚTNÁ NEDĚLE

Z kázání svatého Bernarda, opata

(Kázání pro dobu postní a velikonoční, Květná neděle 2, Praha 2019, 63–67)

Požehnaný, kdo přichází ve jménu Páně

Chceme dnes slavit procesí a zanedlouho potom slyšet pašije. Co má znamenat toto podivuhodné spojení, nebo na co mysleli naši otcové, když k procesí přidali pašije? Procesí se jistě dnes koná právem, protože se dnes konalo. Proč však je přidáno i vyprávění o utrpení, o kterém je známo, že následovalo až v pátek? Jistě je velmi dobré, že k procesí je přidáno utrpení, abychom se naučili nedůvěřovat žádné radosti tohoto světa, když víme, že *na konci radosti bývá žal*. Proto nebuďme hloupí, aby nás úspěch nezahubil. Ve dnech dobrých nezapomínejme na ty zlé a naopak. Z obojích se totiž skládá tento náš život, a to nejen u lidí světských, ale i u duchovních.

Proto se i Pán postaral, aby tak jako v utrpení ukázal trpělivost, také v procesí projevil pokoru. V utrpení totiž *byl jako ovce veden na porážku a jako beránek před stříhačem umlkl a neotevřel svá ústa, když ho bili, nevyhrožoval jim*, ale spíše se modlil a říkal: *Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí*. Avšak co v procesí? Lidé se připravovali, aby mu vyšli vstříc, a tomu, který věděl, co je v člověku, to nebylo skryto. Proto i on byl připraven, ale neměl vozy a koně ani stříbrné postroje či zlatá nosítka, ale seděl pokorně na hřbetě oslátky, na které apoštolové – a ti, jak myslím, nebyli z bohatých krajů – položili své oděvy.

Ale proč chtěl mít procesí ten, který věděl, že brzy nastane utrpení? Snad proto, aby utrpení, kterému předcházelo procesí, bylo ještě trpčí. Od téhož lidu, na stejném místě, ve stejném čase byl nejprve s tak velkým triumfem přijat a potom, jen po několika málo dnech, ukřižován. Jak velký rozdíl je mezi zvoláním: *Pryč s ním, pryč s ním, ukřižuj ho!* a *Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!* Jak velmi se liší: *Hle, král Izraelský a Nemáme jiného krále než císaře*. Jak rozdílné jsou zelené větve a kříž, květy a trny! Ten, jemuž nejprve prostírali na zem oděvy jiných, nyní je svého oděvu zbaven a o jeho oděv se losuje. Běda ti, hořkosti našich hříchů, kvůli jejichž zahlazení bylo třeba podstoupit tak velkou hořkost!

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Iz 52,8; Mt 23,39; Iz 24,8

Tvoji strážní pozdvihují hlas a jásají spolu, neboť vidí na vlastní oči, jak se Hospodin vrací na Sión. * Požehnaný, který přichází ve jménu Páně.

V. Přestala radost bubínků, utichl výskot jásajících, umlkl veselý zvuk citer. * Požehnaný, který přichází ve jménu Páně.

PONDĚLÍ

Z kázání Alkuina z Yorku, opata

(In evangelium Joannis 5,28, PL 100,905–907)

Nech ji. Ať jej uchová pro den mého pohřbu

Přiblížil se čas, kdy se Spasitel rozhodl trpět, a tak se přiblížil i k místu, kde měl uskutečnit tajemnou ekonomii svého umučení: *Šest dní před Velikonocemi přišel Ježíš do Betánie*. Nejprve šel do Betánie, pak do Jeruzaléma – do Jeruzaléma, aby trpěl, do Betánie, aby si všichni hlouběji připomněli Lazarovo vzkříšení. A proto evangelista dodává: *Kde bydlel Lazar, kterého vzkřísil z mrtvých*.

Ježíš, který přišel do Betánie šest dní před Velikonocemi, nás tajemným způsobem učí, že ten, který stvořil celý vesmír v šesti dnech a šestého dne stvořil člověka, přišel vykoupit svět v šestém věku světa, šestého dne v týdnu a v šestou hodinu.

Hostina, která je připravena pro Pána, je víra církve, která *se projevuje láskou*. V každé věrné duši, která Ježíši vzdává hold svou zbožností a oddaností, slouží Marta Pánu. Lazar, který byl jedním z těch, kdo s ním seděli u stolu, je obrazem hříšníků, kteří poté, co zemřeli hříchu, byli vzkříšeni ke spravedlnosti, radují se v přítomnosti pravdy s těmi, kdo vytrvali ve spravedlnosti, a spolu s nimi se sytí dary nebeské milosti. Tento svátek se slaví v Betánii, a to z dobrého důvodu, neboť Betánie znamená dům poslušnosti. Církev je skutečně domem poslušnosti.

Všimněte si, že Marie předtím vylila vonný olej pouze na Ježíšovy nohy; zde ho lije na nohy i na hlavu. Jednak to představuje počátek kajícího života, jednak spravedlnost dokonalých duší, neboť hlava Páně představuje vznešenou výšku jeho božství a jeho nohy pokoru jeho vtělení. Jiný význam: Hlava je sám Ježíš Kristus, nohy jsou chudí, kteří jsou jeho údy.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Žl 141,5; Jan 12,3

Když mě udeří spravedlivý, je to laskavost, když mě pohaní, je to pro hlavu olej. * Neodmítne ho má hlava, avšak pod tíží jejich zloby se budu stále modlit.

V. Dům se naplnil vůní toho oleje. * Neodmítne ho má hlava, avšak pod tíží jejich zloby se budu stále modlit.

ÚTERÝ

Z meditací Benedikta XVI., papeže

(*Ježíš Nazaretský*, 2. díl, Brno 2011, 51–52)

Jeden z vás mě zradí ... Dříve než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš

Poté, co odešel Jidáš a bylo zvěstováno nové přikázání, jde v rozhovoru Ježíše a Petra o *martyrium*. Vyjevuje to sloveso jít, odcházet. U Jana mluvil Ježíš při dvou příležitostech o tom, že jde tam, kam Židé přijít nemohou (7,34nn; 8,21n). Jeho posluchači se dohadovali, co tím mínil, a došli ke dvěma hypotézám. Jednou říkají: *Chce snad jít do řecké diaspory a tam učit Řeky?* (7,35). Podruhé: *Chce si snad vzít život...?* (8,22). V obou případech mají správné tušení, a přesto zcela míjejí pravdu. Ano, jeho jít znamená jít ke smrti – ale ne tak, že by se zabil, nýbrž tak, že svoji násilnou smrt promění ve svobodné vydání svého života (srov. 10,18). A stejně tak Ježíš sice nešel do Řecka, ale skrze kříž a zmrtvýchvstání opravdu přišel k Řekům a ukázal pohanskému světu Otce, živého Boha.

Ve chvíli mytí nohou, v atmosféře loučení, která celé dění prostupuje, se Petr ptá Mistra zcela otevřeně: *Pane, kam jdeš? A zase dostává hádankovitou odpověď: Kam já jdu, tam za mnou teď nemůžeš jít; půjdeš však za mnou později* (13,36). Petr pochopí, že Ježíš hovoří o své brzké smrti, a chce mu zdůraznit svoji radikální věrnost, až k smrti: *Proč nemohu jít za tebou už teď? Svůj život za tebe položím!* (13,37). A vskutku později na Olivové hoře udeří mečem, připraven naplnit toto předsevzetí.

Ale musí se naučit, že ani *martyrium* není heroický výkon, nýbrž že moci trpět pro Ježíše je milost. Musí se rozloučit s hrdinstvím vlastních činů a učit se pokoře učedníka. Jeho vůle být se, jeho hrdinskost končí zapřením. Aby si zajistil místo na nádvoří velekněžského paláce a byl co nejaktuálněji zpraven o Ježíšově osudu, tvrdí, že ho nezná. Heroismus se smrskl v malichernou taktiku. Petr se musí učit čekat na svoji chvíli; musí se učit čekat, jít dál. Musí se učit cestě následování, aby pak v oné své chvíli byl veden, kam nechce (srov. Jan 21,18) a přijal milost mučednictví. V zásadě jde o toto: nepředepisovat Bohu, co má dělat, ale učit se ho přijímat tak, jak se nám ukazuje; nechtít se sám vyšvihnout na výši Boha, ale v pokoře služby být pomalu formován ke skutečnému obrazu Božímu.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Mk 10,39; Mt 10,24; Jan 12,26

Kalich, který já piji, pít budete, a v křest, ve který já budu ponořen, ponoření budete. *

Není žák nad učitele ani služebník nad svého pána.
V. Jestliže mi kdo chce sloužit, ať mě následuje. * Není žák nad učitele ani služebník nad svého pána.

STŘEDA

Z kázání svatého Augustina, biskupa

(In evangelium Iohannis tractatus, tr. 27, PL 35,1619–1620)

Jeden z vás je ďábel

Nevyvolil jsem si vás dvanáct? A jeden z vás je ďábel! Pán měl říci: Vyvolil jsem si jich jedenáct – vždyť proč by si byl volil také nějakého ďábla? Je vyvolen také tento, jehož prostřednictvím – aniž to chtěl nebo věděl – mělo vzejít tolik dobra? To je Boží dovednost: zmaří nepravost. Zlí špatně užívají Božích dobrodiní, kdežto Bůh něco vytěží i ze špatných skutků nespravedlivých.

Zlý člověk zneužívá veškeré Boží dobroty. Dobrý člověk naopak vytěží dobro i ze zlých. A kdo je tak dobrý jako Bůh? Jak to říká Pán Ježíš sám: *Jediný dobrý je Bůh*. A výhoda, kterou nám i z neštěstí poskytne, odpovídá jeho dobrotě. Kdo je horší než Jidáš? Mezi všechny Mistrovy učedníky, mezi oněch dvanáct byly rozděleny peníze, aby bylo pomoheno chudým. Ale po takovém dobrodiní a takové počtě ten nešťastník ty peníze vzal a ztratil spravedlnost. Vzal si život, zemřel. Toho, za kterým šel jako učedník, pronásleduje jako nepřítel. Takový je v podstatě Jidášův zločin.

Avšak Pán jeho zločin využil k dobru. Souhlasil s tím, že bude vydán, aby nás vykoupil. A tak se Jidášův zločin mění v milost. Kolik mučedníků pronásledoval Satan? Kdyby je byl Satan přestal pronásledovat, neslavili bychom dnes jejich vstup do slávy. Bůh obrací k dobru i podle skutky samotného ďábla. Zlé skutky špatně použité se obracejí proti zlému původci, ale nepřekážejí Boží dobrotě. Umělec Bůh Jidáše použije. Je to velký umělec; kdyby jej byl nemohl použít, nebyl by mu dovolil žít. *Jeden z vás je ďábel*, říká, ale *vyvolil jsem si vás dvanáct*. A toto množství neztratilo svou důstojnost kvůli tomu, že jeden selhal. Neboť za toho, který zemřel, nastoupil jiný.

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Srov. Řím 5,20; 1 Petr 3,18

Když se rozmnožil hřích, * v míře ještě daleko štědrejší se ukázala milost.

V. Kristus vytrpěl smrt za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, * v míře ještě daleko štědrejší se ukázala milost.

ČTVRTEK

Z meditací Aemiliany Löhrové

(Das Herrenjahr. Das Mysterium Christi im Jahreskreis der Kirche, Regensburg 1940)

Toto je moje tělo, které se za vás vydává

Čtyřicet dní ses postila, svatá církvi; teď máš hlad – tak jako Pán pocítil hlad, když se čtyřicet dní postil na poušti mezi divokou zvěří. A andělé přišli k Bohočlověku, který se postil, a sloužili mu. Tobě, církvi, je andělem sám Pán. Postil se, zapřel se, zničil se – on, Boží Syn, se stal člověkem; jako vinný hrozen vstoupil do lisu, obilné zrnو padlo do země: proto máš teď ve svých rukou chléb – jeho Tělo – a ve svém kalichu víno – jeho Krev.

Církev má před sebou obraz, který se stal ryzí skutečností: Pána, který je současně hostem i pokrmem. Proroci a apoštolové jí otevřeli oči.

Čas nadešel, hodina nadešla: čas lisu, čas utrpení, hodina hostiny.

Hrozny jsou sešlapány, zrnو je rozdrceno – aby tobě, církvi, nadešla hodina hostiny.

Hodina nadešla. Pro Pána je to hodina smrti; pro tebe hodina hostiny – abys v chlebu okusil smrt, smrt zrna a ve vínu utrpení hroznu, který je drcen. A v tomto utrpení a v této hořké smrti budeš jíst božský život a věčné zdraví – nesmrtelnost.

A nejenom ty, ale také všichni, kteří dosud v tobě nepřebývají, kteří dosud nepřešli od postu k oslavě a od hladovění k hostině, protože se jim v jejich zaslepení zdá, že dům je těsný a pokrm jednotvárný: všichni budou pít a budou opojeni Boží slávou.

Vždyť ty vstaneš od stolu a v hodovním rozradostnění rychle vyběhneš ven a budeš čekat v předsíni svého domu a přivedeš dovnitř všechny, kteří se ještě potulují pouští tohoto světa a dosud jedí trpký chléb pokání: „Vy všichni, kteří žízníte, pojd'te sem, tady je voda!“

Půst skončil! Vzhůru k oslavě! Povstaňte a pojd'te ke stolu! To Pán pořádá hostinu a jako otec rodiny usedá ke stolu se svými milými.

On sám je pokrmem, který uděluje; chlebem, který láme, a nápojem, který nabízí. Je to večeře Páně! Svatební hostina!

ZPĚV PO DRUHÉM ČTENÍ

Lk 14,15; srov. Iz 55,11; Jan 6,55

Blahoslavený, kdo se zúčastní hostiny v Božím království. * Mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj.

V. Vy všichni, kteří žízníte, pojd'te, zásobte se a jezte. * Mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj.

SEZNAM AUTORŮ

Alkuin z Yorku – anglosaský kněz, učitel a rádce Karla Velikého (8. – 9. stol.), zakladatel a organizátor středověkého školství.

Anděla z Foligna – mystička, patronka františkánských terciářů z italské Umbrie (13. stol.).

Arnold, Georges – francouzský kněz (20. století) z komunity Le Prado, věnoval se péči o chudé a uprchlíky.

Augustin z Hippo – biskup ze 4. a 5. století, učitel církve jeden z nejvýznamnějších raně křesťanských teologů.

Basil Veliký – arcibiskup Césareje v Kappadokii ve 4. století, učitel církve, kazatel, teolog a organizátor církevního života.

Beda Ctihodný – benediktinský mnich v klášteře sv. Petra v Monkwearmouthu v 7. – 8. stol., učitel církve.

Benedikt XVI.

Bernanos, Georges – francouzský katolický spisovatel první poloviny 20. století.

Bernard z Clairvaux – opat, středověký teolog, filozof, myslitel a mystik, učitel církve.

Bloom, Anthony – ruský pravoslavný biskup z 20. století, arcibiskupem Ruské pravoslavné církve v Británii a Irsku

Caesarius Arleský – biskup v 6. století ve francouzském Arles

Congar, Yves – katolický teolog, dominikán, kardinál a účastník Druhého vatikánského koncilu.

Corbon, Jean – maronitský kněz a profesor z 20. století, dominikán, vyučoval liturgii a ekumeniku.

Efrém Syrský – jáhen, básník, komentátor Písma, velký ctitel Panny Marie, ze 4. stol., učitel církve.

Papež František

Guillet, Jacques – francouzský jezuitský kněz (20. století), biblický teolog, profesor Nového zákona, spoluzakladatel časopisu Christus.

Irenej z Lyonu – nejvýznamnější křesťanský teolog 2. století, biskup v galském Lugdunu, dnešním Lyonu, učitel církve.

Jan Kasián – křesťanský mnich ze 4. a 5. století, výrazně ovlivnil podobu západního mnišství.

Jan Zlatoústý – jeden z nejvýznamnějších východních teologů a kazatelů přelomu 4. a 5. století, biskup v Konstantinopoli, učitel církve.

Lebbe, Vincent – římskokatolický misionář v Číně (20. století), původem z Belgie, roku 1940 byl zajat čínskými komunisty, zemřel vyčerpáním na následky šestitýdenního fyzického týrání.

Lochet, Louis – francouzský katolický kněz (20. století), autor mnoha knih a článků o křesťanské spiritualitě.

Löhr, Aemiliana – německá benediktinská řeholnice (20. století), kronikářka, autorka duchovních spisů.

Origenés – řecký církevní učitel a teolog (3. století), nejvýznamnější představitel tzv. alexandrijské školy.

Péguy, Charles – francouzský spisovatel, filozof a básník z přelomu 19. a 20. století.

Rahner, Karl – německý katolický kněz, jezuita a teolog, oficiální teologický poradce vídeňského arcibiskupa Franze Königa na Druhém vatikánském koncilu.

Raguin, Yves – francouzský jezuitský kněz (20. století), misionář v Číně a sinolog.

Roger z Taizé – převor ekumenické komunity ve francouzském Taizé (20. století), usiloval o smíření mezi církvemi, rozvinul celosvětové hnutí mládeže.

Voillaume, René – francouzský katolický kněz, teolog a zakladatel Malých Ježíšových bratří v roce 1933, Malých bratří evangelia v roce 1956 a Malých sester evangelia v roce 1963.